

खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता महासंघ, नेपाल

तेस्रो राष्ट्रिय महाधिवेशनमा

राष्ट्रिय अध्यक्षद्वारा प्रस्तुत मन्तव्य

तेस्रो राष्ट्रिय महाधिवेशनको यो बन्दसत्रमा उपस्थित हुनुभएका निर्वाचन समितिका संयोजक तथा सदस्यज्यूहरू, राष्ट्रिय कार्यसमितिका पदाधिकारीज्यू तथा सदस्यज्यूहरू, विभिन्न जिल्लाबाट पाल्नुभएका प्रतिनिधि तथा पर्यवेक्षकहरू तथा व्यवस्थापनमा सक्रिय रहनुभएका सम्पूर्ण कर्मचारी साथीहरूमा सर्वप्रथम हार्दिक अभिवादन गर्दछु।

२०६० सालमा ५ जिल्लाबाट सुरु भएको महासंघ हाल ५८ जिल्लामा विस्तार भएको छ। देशका हिमाल, पहाड र तराईका प्रायःजसो जिल्लामा आफ्नो सञ्जाल विस्तार गरेको यो महासंघले हालसम्म ४ हजार १ सयभन्दा बढी उपभोक्ता संस्थालाई आफ्नो सञ्जालमा आवद्ध गरिसकेको छ। यो ११ वर्षमा विभिन्न आरोह अवरोहहरू पार गर्दै महासंघले खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता क्षेत्रमा आफ्नो दर्बिलो र गौरवमय उपस्थिति जनाइसकेको छ। राज्यका विभिन्न संयन्त्रहरूमा सहभागिता सुनिश्चित भई राज्यले समेत यस क्षेत्रको नेतृत्वदायी नागरिक संगठनका रूपमा लिएको छ भने विभिन्न विकास साभेदारहरूसँगको सम्बन्ध निकै नै घनिभूत भएको छ। समन्वय र सहकार्यका दायराहरू फराकिला हुँदै गएका छन्।

महासंघले उपभोक्तामैत्री नीति निर्माणमा पैरवी तथा लबी गर्दै कहिले राज्यका राम्रा कामका लागि सहयोगी र सहयात्री हुँदै राज्यले गरेका कमीकमजोरीमा खबरदारी र पहेरेदारी गर्दै केन्द्रदेखि क्षेत्र हुँदै जिल्लासम्ममा आफ्नो दर्बिलो उपस्थिति जनाइसकेको छ। यस यात्रामा सफलता र अवसरसँगै चुनौतीसमेत थपिँदै गएका छन्। राज्यका निकाय, विकास साभेदार, उपभोक्ता संस्था तथा अन्य सरोकारवालाको महासंघप्रतिको अपेक्षा बढ्दै गएको छ। अहिलेको उपलब्धिलाई कायम राख्दै थप चुनौतीको सामना गर्नका लागि सोच्ने समय आइसकेको छ।

हाल नेपालको खानेपानी तथा सरसफाइको पहुँचको अवस्था सन्तोषजनक देखिए पनि एकातिर नेपाल सरकारको सन् २०१७ सम्म सबैलाई खानेपानी तथा सरसफाइ सुविधा पुऱ्याउने राष्ट्रिय लक्ष्य प्राप्तिका लागि थप बजेट विनियोजन गर्दै विनियोजित बजेटको प्रभावकारी कार्यान्वयनमा जोड दिनुपर्ने देखिन्छ भने अर्कातिर पेचिलो बन्दै गएको खानेपानी आयोजनाहरूको सुचारुपना तथा दिगोपनाको समस्या समाधानका लागि नीतिगत तथा कार्यान्वयन तहमा समेत प्रभावकारी कदम चाल्नुपर्ने समय आइसकेको छ। हालसम्म बनेका ऐन, नीति, नियमहरूको प्रभावकारी कार्यान्वयनको अभाव तथा यस क्षेत्रमा सुशासनको कमीका कारणले बनेका आयोजनाहरू पूर्ण क्षमतामा चलन सकेका छैनन् भने सरोकारवालाहरूले समेत यसतर्फ ध्यान पुऱ्याएको देखिँदैन।

खानेपानी तथा सरसफाइको अधिकारलाई मौलिक हकका रूपमा सुनिश्चित गर्न एवं उपभोक्तामैत्री कानून तथा नीति निर्माण गरी तिनीहरूको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि समेत पैरवीको निश्चित कार्ययोजना निर्माणमा लाग्नुपर्ने देखिन्छ। तसर्थ महासंघको यो तेश्रो राष्ट्रिय महाधिवेशन यस क्षेत्रमा देखिएका समस्या निराकरणका बाटा पहिल्याउँदै यस क्षेत्रको विकासका लागि आफ्नो प्रभावकारी उपस्थितिको खाका कोर्न कोशेहुड्गा सावित हुनेछ भन्ने अपेक्षा लिएको छु।

अन्त्यमा, महासंघलाई आजको यो अवस्थासम्म ल्याइपुऱ्याउन सहयोग गर्नुहुने नेपाल सरकारका विभिन्न मन्त्रालय, विभाग तथा निकायहरू, विकास साभेदारहरू, राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय गैरसरकारी संस्थाहरू, नागरिक संगठनहरू, सञ्चारकर्मी मित्रहरू, महासंघका विभिन्न अवधिमा रहनुभएका पदाधिकारी तथा सदस्यज्यूहरू तथा सम्पूर्ण कर्मचारी मित्रहरूमा हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्दै आगामी दिनमा पनि अभू थप सहयोग, सहकार्य र योगदानको अपेक्षा गर्दछु। धन्यवाद।

राजेन्द्र अर्याल

राष्ट्रिय अध्यक्ष

२०७१ चैत ६

खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता महासंघ, नेपाल

तेस्रो राष्ट्रिय महाधिवेशनमा

उपाध्यक्षद्वारा प्रस्तुत स्वागत मन्तव्य

खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता महासंघ नेपालको तेस्रो राष्ट्रिय महाधिवेशनको बन्दसत्रमा उपस्थित अध्यक्षज्यू, निर्वाचन समितिका संयोजक तथा सदस्यज्यूहरू, राष्ट्रिय कार्यसमितिका अध्यक्ष तथा पदाधिकारी तथा सदस्यज्यूहरू, महाधिवेशनमा भाग लिन विभिन्न जिल्लाबाट आउनुभएका प्रतिनिधि तथा पर्यवेक्षकज्यूहरू तथा महाधिवेशन सम्पन्न गर्न व्यवस्थापनमा सक्रिय रहनु भएका सम्पूर्ण कर्मचारी मित्रहरूमा मेरो व्यक्तिगत तथा संस्थाका तर्फबाट हार्दिक अभिवादन तथा स्वागत गर्दछु ।

स्वच्छ खानेपानी तथा सरसफाइलाई जनताको आधारभूत मौलिक अधिकारका रूपमा महसुस गरिरहेको वर्तमान परिप्रेक्ष्यमा अधिकांश समुदाय अभै पनि यो सुविधाबाट वञ्चित रहेको स्थिति विद्यमान छ । राज्यका निकाय तथा गैरसरकारी संस्थाहरूको पहलमा देशका विकट, दुर्गम क्षेत्रमा मात्रै होइन, अधिकांश सहरी क्षेत्रमा भएको प्रयासले अभैसम्म पनि पर्याप्त तथा सुरक्षित खानेपानीको आपूर्ति सहज रूपमा हुन सकेको छैन भने दिगो र पूर्ण सरसफाइका लागि धेरै चुनौती विद्यमान रहेका छन् । त्यसैले खानेपानी तथा सरसफाइको क्षेत्रमा रहेका नीतिगत तथा व्यावहारिक समस्या समाधान गर्न जनवकालत तथा उपभोक्ताहरूको क्षमता अभिवृद्धिमा जोड दिँदै राज्यका निकायलाई उत्तरदायी बनाउनुपर्ने आजको टड्कारो आवश्यकता हो ।

गाउँघरदेखि लिएर सहर बजारसम्म पनि मानिसहरूले पर्याप्त मात्रामा खानेपानी तथा सरसफाइ सेवा र सुविधाबाट वञ्चित हुनुपरेको छ भने यसको प्रत्यक्ष मार महिला तथा बालबालिकाले भोग्नु परिरहेको छ । हुन त सरकारी निकायका साथै राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय निकायहरूबाट केन्द्रदेखि स्थानीय तहसम्म थुप्रै प्रयासहरू भइरहेका छन् तर पनि यस क्षेत्रमा रहेका समस्याहरू ज्यूँका त्यूँ छन् । सरकारी तथ्यांक अनुसार ८३.५९ प्रतिशत जनताको खानेपानीमा र ७०.२८ प्रतिशत जनताको सरसफाइमा पहुँच पुगेको छ तापनि यसको सुचारूपना र दिगोपनामा निकै ठूलो समस्या रहेको छ । आजको र अबको समस्या भनेको कति जनताको पहुँच छ भन्नु भन्दा पनि बाँकी रहेको जनतामा कसरी पहुँच पुऱ्याउने भन्ने रहेको छ ।

विगत १२ वर्षदेखि यस महासंघले खानेपानी तथा सरसफाइका क्षेत्रमा नीतिगत सवालदेखि स्थानीय उपभोक्ताहरूको समस्यालाई उजागर गर्दै ती समस्याहरूलाई पैरवी तथा लबीका माध्यमबाट जनचेतना जगाउँदै उपभोक्ताको क्षमता विकास तथा पहुँच वृद्धिका लागि काम गर्दै आएको छ। आजका दिनका महासंघ यस क्षेत्रमा नागरिक समाजको अगुवा संस्थाका रूपमा काम गर्दै आएको छ र सरकारले पनि प्रतिनिधि संस्थाका रूपमा स्विकारेको छ। यस अवस्थामा महासंघको जिम्मेवारी, भूमिकाका साथै दायित्व पनि बढिरहेको छ। ग्रामीण तहमा खानेपानीका लागि भोग्नुपरेका समस्याहरूका साथै विशेष गरी महिलाले भोग्नुपर्ने समस्यालाई सबै पक्षबाट सम्बोधन गर्नु जरूरी रहेको छ। एकातिर सेवा र सुविधाको विस्तारका साथ खानेपानी तथा सरसफाइमा जनताको पहुँच बढिरहेको छ भने अर्कोतिर स्रोतको अभावमा भएको पहुँच पनि घटिरहेको छ। नीतिगत तह, कार्यान्वयन तहसम्मका साथै स्थानीय स्तरमा जनताको सहभागिता र सक्रियता बढाउनका लागि महासंघले हरेक तह र तप्कामा काम गर्दै आएको छ। महासंघको जिम्मेवारी तथा दायित्व बढ्दै गएको यस परिवेशमा हुन गइरहेको यस महाधिवेशनले आगामी दिनका लागि सवल र सक्षम नेतृत्व चयन गरी अगाडि बढ्ने छ भन्ने विश्वास लिएकी छु।

अन्त्यमा महासंघलाई आजका दिनसम्म प्रत्यक्ष तथा परोक्ष सहयोग पुऱ्याउनु हुने नेपाल सरकारका विभिन्न मन्त्रालय, विभाग तथा निकायहरू, विकास साभेदारहरू, राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय गैससहरू, नागरिक संगठनहरू, सञ्चारकर्मी मित्रहरू, महासंघका विभिन्न अवधिमा रहनु भएका पदाधिकारी र सदस्यज्यूहरू तथा सम्पूर्ण कर्मचारी मित्रहरूमा हार्दिक आभार व्यक्त गर्दै यहाँ उपस्थित सम्पूर्ण महानुभावका साथै टाढा-टाढाबाट कार्यक्रम सफल बनाउन पाल्नु भएका प्रतिनिधि तथा पर्यवेक्षकहरूलाई पुनः महासंघका तर्फबाट हार्दिक स्वागत गर्दछु। धन्यवाद।

दुर्गा चापागाईं

उपाध्यक्ष

खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता महासंघ, नेपाल

महासचिवद्वारा प्रस्तुत सांगठनिक तथा प्रगति प्रतिवेदन

खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता महासंघ, नेपालको यस तेस्रो राष्ट्रिय महाधिवेशनको बन्द सत्रका अध्यक्षज्यू, निर्वाचन समितिका संयोजकज्यू तथा सदस्यज्यूहरू, राष्ट्रिय समितिका अध्यक्ष, पदाधिकारी तथा सदस्यज्यूहरू तथा विभिन्न जिल्लाबाट पाल्नुभएका प्रतिनिधि तथा पर्यवेक्षकज्यूहरूमा सर्वप्रथम हार्दिक अभिवादन व्यक्त गर्दछु।

सन्दर्भ

देश अहिले संक्रमणकालबाट गुज्रिरहेको छ। पहिलो संविधानसभा विघटन भई पुनः दोस्रो संविधानसभा निर्वाचनपश्चात् देश संविधान निर्माणको प्रक्रियामा रहेको छ। यस घडीमा यो महासंघ जनताका हकहित सुनिश्चित भएको र खानेपानी र सरसफाइलाई मौलिक हकका रूपमा स्थापित गरिएको लोकतान्त्रिक संविधान यथाशीघ्र जारी गरी देशलाई अग्रगमनको दिशामा लैजान सबै राजनीतिक दलसँग जोडदार आग्रह गर्दछु। यस अवसरमा मुलुकलाई सामाजिक, सांस्कृतिक, राजनीतिक, आर्थिक परिवर्तनको यो अवस्थासम्म ल्याई पुऱ्याउन महत्वपूर्ण योगदान गर्ने ज्ञात, अज्ञात सहिदहरू तथा आजको एक्काइसौं शताब्दीमा पनि शुद्ध पानी र उचित सरसफाइको अभावका कारण मृत्युवरण गर्न पुगेका सम्पूर्ण नागरिकमा भावपूर्ण श्रद्धाञ्जली व्यक्त गर्दछौं। साथै हाम्रा अग्रजहरूले देखाउनुभएको बाटोमा सामाजिक आन्दोलनलाई अधि बढाउन समर्पित हुन सबैलाई आह्वान गर्दछौं। देश सञ्चालनका निम्ति गठन भएका सरकारहरू स्थिर र गतिशील हुन नसक्नुका साथै लामो समयदेखि स्थानीय निकाय जनप्रतिनिधिविहीन भएर रहेको अवस्थाका कारण समग्र विकास निर्माणले गति लिन सकेको छैन। देशको यस्तो अवस्थाको प्रभाव खानेपानी र सरसफाइका क्षेत्रमा समेत परेको छ। यस्तो परिस्थितिमा सम्पन्न हुन गइरहेको महासंघको यस महाधिवेशनले खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता क्षेत्रमा मार्गदर्शन गर्नुका साथै आगामी दिनमा यस क्षेत्रमा अझ सशक्त रूपमा अगाडि बढ्ने कुरामा हामी विश्वस्त छौं।

पृष्ठभूमि

दिगो योजना निर्माणको अभियानमा देखा परेका चुनौती सामना गर्दै सबैका लागि सधैंका लागि स्वच्छ, खानेपानी तथा आधारभूत सरसफाइको प्रबन्ध सुनिश्चित गर्दै नेपालभरिका खानेपानी तथा

सरसफाइ उपभोक्तामा सुरक्षित खानेपानी तथा सरसफाइको प्राप्ति र दिगोपनाका लागि आत्मनिर्भर बनाई क्षमता अभिवृद्धि गर्दै आमसहमतिको माध्यमबाट नीति निर्माण र निर्णय प्रक्रियामा प्रभावकारी संलग्नता गराउँदै देशभरि छरिएर रहेका खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता संस्थाको छात्रा संगठनका रूपमा महासंघ स्थापना भएको आज ११ वर्ष बितिसकेको छ । यस अवधिमा महासंघले ५८ जिल्लामा आफ्ना शाखा विस्तार गरी ४ हजार १ सय उपभोक्ता संस्था आफ्नो छात्रामा आबद्ध गरेको छ ।

अहिले के गाउँ, के सहर सबै ठाउँ र कुना कन्दराका जनता समेत आफ्नो ठाउँलाई खुला दिसामुक्त गराउने अभियानमा लागिपरेका छन् । सरसफाइ प्रवर्द्धनले सामाजिक आन्दोलनको रूपनै सिर्जना गरेको छ । खानेपानी तथा ढल निकास विभाग, राष्ट्रिय सूचना व्यवस्थापन परियोजनाको तथ्यांकअनुसार हाल नेपालमा ७० प्रतिशत जनतालाई सरसफाइको सुविधा पुगेको देखिन्छ । यस अभियानमा खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता महासंघले राष्ट्रिय सरसफाइ तथा स्वच्छता समन्वय समिति (N-SH-CC), जिल्ला खानेपानी, क्षेत्रीय खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता समन्वय समिति (R-WASH-CC) जिल्ला खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता समन्वय समिति (D-WASH-CC) सम्ममा संरचनामा रहेर अभियान सफल बनाउन निर्वाह गरेको भूमिका सराहनीय छ । यसरी तीव्र गतिमा विभिन्न क्षेत्रहरू खुला दिसामुक्त घोषणा भए पनि यसको दिगोपन तथा पूर्ण सरसफाइ अभियानका लागि भने ठोस कदम चाल्न सकेको देखिँदैन । घोषणा भएका विभिन्न ठाउँमा समेत खुला दिसा देखिन थालेको यदाकदा समाचार समेत आउन थालेकाले महासंघले यसको अगुवाइ लिई खुला दिसामुक्तपछिको अवस्थाका लागि निर्देशिका बनाउने कामको तयारी भइरहेको र एक राष्ट्रिय कार्यशाला पनि आयोजना भइसकेको छ । यस अवधिमा सरसफाइ प्रवर्द्धनको कार्य तीव्र गतिमा भए पनि खानेपानीको अवस्था भने त्यति सन्तोषजनक छैन । हाल ८३ प्रतिशत जनतालाई खानेपानीको सुविधा पुगेको देखिन्छ । खानेपानीको पहुँचको अवस्था राम्रै देखिए पनि सुचारुपनाको अवस्था भने निकै नै दयनीय छ । व्यवस्थित रूपमा चलेका खानेपानी आयोजनाहरू २५.४% प्रतिशत मात्र रहेको र ३६% आयोजनाहरू सामान्य मर्मत गर्दा चल्न सक्ने अवस्थामा रहेका कारण उपभोक्ता समितिलाई सक्रिय बनाई यसतर्फ महासंघ लाग्नुपर्ने आवश्यकता छ ।

देशको विद्यमान यो अवस्थामा नेपाल सरकारले सन् २०१५ सम्ममा ७३ प्रतिशत जनतामा सुधारिएको खानेपानीको पहुँच पुऱ्याउने तथा सुधारिएको सरसफाइको पहुँच ५३ प्रतिशत पुऱ्याउने सहस्राब्दी विकास लक्ष्यमा प्रतिबद्धता जनाएको छ । वि.सं. २०७३ सम्ममा सबैलाई खानेपानी र सरसफाइ सुविधा पुऱ्याउने राष्ट्रिय लक्ष्य समेत लिएको छ । देशको राजनीतिक तरलताको बाबजूद पनि खानेपानी तथा सरसफाइको अवस्थामा भने राजनीतिक प्रतिबद्धता प्राप्त भई समन्वय अभिवृद्धि हुनुका साथै स्थिति सुधारात्मक देखिएको छ । यस क्षेत्रका सम्पूर्ण सरोकारवालाहरूको सामूहिक प्रयास र प्रतिबद्धता रहने हो भने यो लक्ष्य पूरा गर्न अवश्य नै सकिने अवस्था देखिन्छ ।

यस अवधिमा नेपाल सरकारका तर्फबाट पनि यस क्षेत्रको विकास, विस्तार तथा समन्वय अभिवृद्धिमा उल्लेख्य कार्यहरू भएका छन् । सन् २००९ को अन्त्यबाट तत्कालीन भौतिक योजना तथा निर्माण मन्त्रालयले क्षेत्रगत पद्धति (Sector Wide Approach) को सुरुवात गरी २ वटा संयुक्त क्षेत्रगत

समीक्षासमेत गराएको छ । अहिले सहरी विकास मन्त्रालय नेतृत्वमा क्षेत्रगत दक्षता अभिवृद्धि एकाइले खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छताको छाता कानुन निर्माण, क्षेत्रगत विकास योजना तथा नीतिहरूको पुनरावलोकन गरी खानेपानी तथा सरसफाइको एउटै नीति बनाउने काम सुरु गरेको छ । त्यसैगरी यस अवधिमा सरसफाइ गुरुयोजना २०६८ को निर्माण भई सम्माननीय राष्ट्रपतिज्यूबाट जारी भयो र तदनुसार नै सरसफाइ प्रवर्द्धनका क्रियाकलाप अगाडि बढिरहेका छन् । त्यसैगरी यस अवधिमा चौथो र पाँचौ दक्षिण एसियाली सरसफाइ सम्मेलन समेत सम्पन्न भएका छन् । पाँचौ दक्षिण एसियाली सरसफाइ सम्मेलन काठमाडौंमा सम्पन्न भएर नेपालको सरसफाइ अभियानलाई दक्षिण एसियामा चिनाउन नेपाल केही हदसम्म सफल रह्यो । त्यस्तै यस अवधिमा नेपाल सरकार सहरी विकास मन्त्रालयले खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छतामा लैङ्गिक समता तथा सामाजिक समावेशीकरण अभिवृद्धि गर्नका लागि लैङ्गिक समता तथा सामाजिक समावेशीकरण सम्बन्धी निर्देशिका जारी गरी लागू गरेको छ ।

नेपालभरि छरिएर रहेका खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता संस्थाको यो महासंघ आफ्नो स्थापनाकालदेखि नै उपभोक्तामैत्री नीति निर्माण र कार्यान्वयनमा पैरवी तथा लबी गर्दै आइरहेको छ । आजका दिनसम्म आइपुग्दा महासंघले संस्थागत विकास र कार्यक्रमको हिसाबमा निकै फड्को मारेको छ भने दायित्व र जिम्मेवारी पनि अझ थप हुँदै गएको छ । खानेपानी तथा सरसफाइको वर्तमान अवस्था तथा राष्ट्रिय लक्ष्य प्राप्तमा सहयोगका लागि यस महासंघले आफ्नो ध्यान गम्भीर रूपमा आकर्षण गर्नुपर्ने देखिन्छ । एकातिर खानेपानी र सरसफाइको सहस्राब्दी विकास लक्ष्य र राष्ट्रिय लक्ष्य पूरा गर्नको लागि पैरवी र लबी लगायतका कार्यहरू प्रभावकारी रूपमा गर्नुपर्ने आवश्यकता छ भने अर्कातिर संगठन सुदृढीकरण, संस्थागत विकास र क्षमता अभिवृद्धि र सशक्तीकरणमा समेत उचितै ध्यान दिनुपर्ने आवश्यकता रहेको छ । यसका लागि हामीले विगतको रणनीति परिमार्जन गरी ५ वर्षे नयाँ रणनीति निर्माण क्रम पनि सुरु गरिसकेका छौं । यसरी यस्तो महत्वपूर्ण घडीमा महासंघको तेस्रो राष्ट्रिय महाधिवेशन हुन गइरहेकोमा यस महासंघले आगामी दिनमा यस क्षेत्रलाई अगाडि बढाउन सहयोग गर्नुका साथै महासंघको भावी कार्यदिशा तय गरी प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि कोशेढुंगा सावित हुनेमा हामी विश्वस्त छौं । यस अवधिमा महासंघले विभिन्न विषयमा सम्पन्न गरेका क्रियाकलाप तथा पहलहरूका बारेमा चर्चा गर्न चाहन्छु ।

संगठन विस्तार तथा सुदृढीकरण

महासंघको दोस्रो राष्ट्रिय महाधिवेशन सम्पन्न हुँदाका बखतमा २५ वटा जिल्ला शाखाहरू रहेकोमा यस अवधिमा थप ३३ जिल्लामा संगठन विस्तार भई महासंघको सञ्जाल ५८ जिल्लामा पुगेको छ । यस अवधिमा उपभोक्ता संस्थाको महासंघमा आबद्धतामा उल्लेख्य वृद्धि भएको छ । यथाशक्य चाँडो ७५ वटै जिल्लामा महासंघ विस्तार गरिसक्ने लक्ष्यसाथ सरोकारवालाहरू तथा गैरसरकारी संस्था महासंघसँग छलफल तीव्र पारिएको छ ।

देशमा अहिले संघीयताको बहस भइरहेको सन्दर्भमा भोलिका दिनमा यस महासंघले पनि संघीय स्वरूपमा आफ्नो संगठन विस्तार गर्नुपर्ने र त्यसै अनुसार संरचना निर्माण गर्नुपर्ने देखिन्छ । यसका साथै हालको

संरचनामा महासंघ जिल्ला तहमा मात्र सीमित भएकोमा अबका दिनमा महासंघ क्षेत्रीय र गाविस तहसम्म आफ्नो संरचना बनाउनुपर्ने आवश्यकता देखिन्छ। महासंघको दोस्रो राष्ट्रिय महाधिवेशनले महासंघ राष्ट्रिय निर्देशन ऐन, २०१८ अनुसार दर्ता हुने भन्ने निर्णय गरेकोमा यस अवधिसम्म पनि विभिन्न कारणले गर्दा यस कामलाई सार्थक रूप दिन ढिलाई भए पनि गृह मन्त्रालय मार्फत उक्त प्रक्रिया सुरु गरिएको थियो। तर नेपाल सरकारले सो ऐन खारेज गर्ने निर्णय गरेका कारण दोस्रो राष्ट्रिय महाधिवेशनले संशोधन गरेको संशोधित विधान हालैमात्र जिल्ला प्रशासन कार्यालयमा दर्ता गरियो।

यस महासंघका जिल्ला शाखाहरूले स्थानीय स्तरमा सरोकारवाहरुसँगको समन्वयमा सक्रिय रूपमा आफ्ना दैनिक कामलाई अगाडि बढाइरहेको छन् भने केही जिल्ला शाखामा आर्थिक स्रोत अभावका कारणले निष्क्रिय रहेको अवस्था छ। सक्रिय रूपमा सञ्चालन भई चलायमान भएका जिल्लाहरूमा उल्लेख्य उपलब्धि पनि भएका छन् तर केही जिल्ला शाखा चलायमान देखिएका छैनन्। केही जिल्लामा कार्यक्रमसमेत प्रभावकारी हुन सकेको छैन। अझ कार्यक्रम नभएका जिल्लामा आर्थिक अभाव लगायतका कारणले जिल्ला शाखाहरूलाई सक्रिय बनाउन नसकिएको अवस्था विद्यमान छ र यो महासंघको एउटा मुख्य चुनौतीका रूपमा पनि रहेको छ। तथापि जिल्ला शाखाहरूलाई स्थानीय निकाय तथा स्थानीय सरोकारवालाहरूसँग समन्वय गरी नियमित सांगठनिक गतिविधिहरू सञ्चालन गर्ने कार्यमा महासंघ केन्द्रले बारम्बार सल्लाह तथा सुझाव दिने तथा अवधारणापत्र र प्रस्तावपत्रहरू तयार गरी सहयोग गर्ने काम गरिरहेको छ।

हालसम्म गठन भएका जिल्ला शाखाहरू

पूर्वाञ्चल : जम्मा जिल्ला संख्या: १६, महासंघका जिल्ला शाखा भएका जिल्ला : १० र गठन हुन बाँकी : ६

१. पाँचथर २. इलाम ३. भद्रा ४. मोरङ ५. सुनसरी ६. धनकुटा ७. संखुवासभा
८. उदयपुर ९. खोटाङ र १०. सिरहा

मध्यमाञ्चल : जम्मा जिल्ला संख्या: १९, महासंघका जिल्ला शाखा भएका : १२ र गठन हुन बाँकी : ७
१. धादिङ २. मकवानपुर ३. काभ्रेपलाञ्चोक ४. सिन्धुली ५. रामेछाप ६. काठमाडौं
७. भक्तपुर ८. ललितपुर ९. दोलखा १०. चितवन ११. रौतहट, र १२. सर्लाही

पश्चिमाञ्चल : जम्मा जिल्ला संख्या: १६, महासंघका जिल्ला शाखा भएका : १२ र गठन हुन बाँकी : ४
१. बागलुङ २. म्याग्दी ३. पर्वत ४. नवलपरासी ५. गुल्मी ६. रुपन्देही ७. कास्की ८.
लमजुङ ९. तनहुँ १०. गोरखा ११. अर्घाखाँची १२. कपिलवस्तु

मध्यपश्चिमाञ्चल : जम्मा जिल्ला संख्या: १५, महासंघका जिल्ला शाखा भएका : १५
१. दाङ २. प्युठान ३. सुर्खेत ४. दैलेख ५. बाँके ६. बर्दिया ७. रोल्पा
८. जुम्ला ९. हुम्ला १०. जाजरकोट ११. कालिकोट १२. रुकुम १३. मुगु १४. डोल्पा
१५. सल्यान

सुदूर पश्चिमाञ्चल : जम्मा जिल्ला संख्या: ९, महासंघका जिल्ला शाखा भएका : ९

१. बैतडी २. दार्चुला ३. डोटी ४. डडेलधुरा ५. अछाम ६. बझाङ ७. बाजुरा ८.
कैलाली ९. कञ्चनपुर

महासंघका विभिन्न जिल्ला शाखाहरू लामो समयसम्म पनि तदर्थ समितिका रूपमै रहेको र अधिवेशनबाट नयाँ कार्यसमिति चयन भएकामा पनि लामो समयसम्म अधिवेशन नभएका कारण संगठन चलायमान हुन नसकेको स्थिति विद्यमान छ । यसैलाई मध्यनजर गरी महासंघ केन्द्रले मिति २०६७ भाद्रमा जिल्ला शाखालाई परिपत्र गरी अधिवेशन गर्नका लागि निर्देशन गरिएकोमा केही जिल्ला शाखाले मात्र अधिवेशन सम्पन्न गरेका छन् ।

त्यसैगरी तदर्थ समितिका रूपमा रहेका र नियमित अधिवेशन नगरेका जिल्ला शाखालाई २०७१ असारसम्ममा अधिवेशन सम्पन्न गर्न निर्देशनसहित पत्राचार गरिएको तथा २०७१ मंसिर र माघमा पनि अधिवेशनका लागि पत्राचार गरिएकोमा हालसम्म ४६ वटा जिल्ला शाखाले मात्र अधिवेशन सम्पन्न गरेका छन् । ११ वटा जिल्ला शाखाको हालसम्म अधिवेशन हुन सकेको छैन । १ जिल्ला तदर्थ समितिको रूपमा रहेको र अधिवेशन गर्नुपर्ने समयसीमा बाँकी रहेको छ ।

अधिवेशनसम्बन्धी जिल्लाहरूको वितरण

चौथो अधिवेशन सम्पन्न भएका जिल्लाहरू	१. मोरङ
तेस्रो अधिवेशन सम्पन्न भएका जिल्ला शाखाहरू	१. इलाम २. भूपा ३. उदयपुर ४. मकवानपुर ५. सिन्धुली ६. धादिङ ७. बाग्लुङ ८. पर्वत ९. गुल्मी १०. डोटी ११. डडेलधुरा, १२. दार्चुला
दोस्रो अधिवेशन सम्पन्न भएका जिल्ला शाखाहरू	१. पाँचथर २. धनकुटा ३. खोटाङ ४. चितवन ५. रामेछाप ६. काभ्रेपलाञ्चोक ७. म्याग्दी ८. नवलपरासी ९. रुपन्देही १०. दाङ ११. प्यूठान १२. कालिकोट र १३. सुर्खेत
पहिलो अधिवेशन सम्पन्न भएका जिल्ला शाखाहरू	१. सुनसरी २. सर्लाही ३. रौतहट ४. काठमाडौं ५. भक्तपुर ६. ललितपुर ७. दोलखा ८. गोरखा ९. लमजुङ १०. कपिलवस्तु ११. जुम्ला १२. दैलेख १३. बाँके १४. जाजरकोट १५. बर्दिया १६. बझाङ १७. बाजुरा १८. अछाम १९. कैलाली र २०. कञ्चनपुर
अधिवेशन गर्नुपर्ने समय नाघिसकेका जिल्ला शाखाहरू	१. संखुवासभा २. सिरहा ३. कास्की ४. तनहुँ ५. अर्घाखाँची ६. रुकुम ७. रोल्पा ८. हुम्ला ९. डोल्पा १०. मुगु ११. बैतडी
तदर्थ समितिका रूपमा रहेको र अधिवेशन गर्नुपर्ने समयसीमा ननाघेको जिल्ला शाखा	१. सल्यान

महासंघको तेस्रो राष्ट्रिय महाधिवेशन सम्पन्न गर्नका लागि जिल्ला अधिवेशन गर्न मिति पुगेका जिल्ला शाखाहरूले समयमा नै अधिवेशन गर्न नसक्नु र केन्द्रीय महाधिवेशन गर्नका लागि पटक पटक प्रयास र पहलहरू गरिरहँदा पनि आर्थिक स्रोत अभावका कारण विभिन्न दातृ निकायका कार्यक्रमसँग राष्ट्रिय महाधिवेशनलाई जोडेर गर्नुपर्ने भएका कारण निर्धारित मितिमा महाधिवेशन हुन नसकी तेस्रो राष्ट्रिय महाधिवेशन हाल सम्पन्न हुन गइरहेको छ ।

नियमित सांगठानिक गतिविधि

दोस्रो महाधिवेशनले विधान संशोधन गरी ४१ सदस्यीय केन्द्रीय कार्यसमिति निर्माण गर्ने प्रावधान राखेकामा तत्काल ३५ सदस्य चयन गरी ६ जना सदस्य मनोनयन गर्ने व्यवस्था गरेकामा साना सहरी खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता संस्थाबाट ४ जना मनोनीत गरी १ जनालाई सचिवालयमा समेत मनोनयन गरियो । दोस्रो महाधिवेशन सम्पन्न भएपश्चात् हालसम्म ११ पटक केन्द्रीय कार्यसमितिको बैठक सम्पन्न भएको छ भने २४ पटक सचिवालयको बैठक सम्पन्न भएको र राष्ट्रिय परिषद् पहिलो खानेपानी तथा सरसफाइ शिखर सम्मेलनसँग जोडेर एकपटक सम्पन्न गरिएको थियो । केन्द्रीय कार्यसमितिका पदाधिकारी तथा सदस्यहरूको विवरण अनुसूची १ मा समावेश गरिएको छ ।

यसैबीचमा संगठनलाई प्रभावकारी रूपमा परिचालन गर्न विभिन्न विभाग तथा उपसमितिहरू निर्माण गरिएको थियो । जसमा महासचिव श्री इन्द्र तामाङको संयोजकत्वमा ग्रामीण खानेपानी तथा सरसफाइ विभाग, सचिवालय सदस्य श्री कुलमणि देवकोटाको संयोजकत्वमा साना सहरी खानेपानी तथा सरसफाइ विभाग र सचिवालय सदस्य श्री रामबहादुर घिमिरेको संयोजकत्वमा सहरी खानेपानी तथा सरसफाइ विभाग र अध्यक्ष श्री राजेन्द्र अर्यालको संयोजकत्वमा कर्मचारी व्यवस्थापन र सञ्चालन विभाग रहेकोमा र साना सहरी विभागले सक्रिय रूपमा काम गर्दै आएको तथा कर्मचारी व्यवस्थापन तथा सञ्चालन समितिले कार्यालय सञ्चालनमा महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गर्दै आएको छ ।

महासंघको गतिविधिलाई क्षेत्रगत रूपमा सञ्चालन गर्न तथा संगठन निर्माणलाई प्रभावकारी बनाई समन्वय र सहकार्यलाई अझ व्यवस्थित बनाउन पाँचै विकास क्षेत्रमा पाँचजना क्षेत्रीय समन्वयकर्ता तोकिए जसमा जम्मेवारी निम्नानुसार बाँडफाँड गरिएको थियो । पूर्वाञ्चलमा श्री रामबहादुर घिमिरे, मध्यमाञ्चलमा मन्दरा मिश्र, पश्चिमाञ्चल पार्वता तिवारी, मध्यपश्चिमाञ्चलमा कुलमणि देवकोटा र सुदूर पश्चिमाञ्चलमा चक्र शर्मा रहनुभएको थियो । महासंघको केन्द्रीय कार्यसमितिको हालसम्म ११ वटा बैठक सम्पन्न भएकोमा बैठकमा उपस्थित पदाधिकारी तथा सदस्यहरूको उपस्थिति विवरण अनुसूची २ मा राखिएको छ ।

सञ्चार, समन्वय र सम्पर्क विस्तार

यस अवधिमा समन्वय तथा सहकार्यमा उल्लेख्य प्रगति भएको छ । यस महासंघले खुला दिसामुक्तपछिको अवस्थाका सम्बन्धमा निर्देशिका तयार गर्ने कार्यको पहल र सुरुवात गरेकोमा राष्ट्रिय सरसफाइ, स्वच्छता

समन्वय समितिले ग्रहण गरी एक कार्यशालासमेत आयोजना भएको छ, र २०१५ को जुनसम्म निर्देशिका बनाउने घोषणा समेत गरेको छ। साथै सो कार्यशालाको घोषणापत्रमा पूर्ण सरसफाइ प्रवर्द्धनका लागि खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता संस्था तथा महासंघको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने बुँदा राख्न यो महासंघ सफल भएको छ।

यस बीचमा विभिन्न दातृ निकायसँग पनि उल्लेख्य रूपमा सम्बन्ध विस्तार भएको छ। युनिसेफ नेपाल, वाटर एड नेपाल, प्लान नेपाल, हेल्भेटास नेपाल, सिमाभी (नेपाल वास एलाएन्स, एसएनभी नेपाल, पश्चिम नेपाल खानेपानी तथा सरसफाइ परियोजना (आरडब्लुएसएसपी) सँग साभेदारी तथा सहकार्य भइरहेको छ, भने अन्य संस्थाले पनि महासंघसँग सहकार्य गर्न चासो देखाएको र अन्य संस्थासँग पनि सहकार्यका लागि पहल भइरहेको छ। यस अवधिमा नेपाल सरकारका विभिन्न मन्त्रालय तथा विभागहरू, संयुक्त राष्ट्रसंघीय निकायहरू, विकास साभेदार तथा अन्तर्राष्ट्रिय तथा राष्ट्रिय गैरसरकारी संस्थाको समन्वयमा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता शिखर सम्मेलन सम्पन्न गरिएको छ र यसबाट महासंघको सम्बन्ध तथा सहकार्य विस्तारमा अभू बल पुगेको छ। त्यसैगरी यही चैत ५ र ६ गते खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता दोस्रो राष्ट्रिय शिखर सम्मेलनसमेत सम्पन्न भएको छ। त्यसैगरी विगतमा विभिन्न संयन्त्र तथा सञ्जालहरूमा सहभागितालाई निरन्तरता दिन सफल भएको छ, भने केही नयाँ सञ्जालहरूमा पनि आवद्ध भएको छ।

यस अवधिमा महासंघको सञ्चार माध्यमहरूसँगको सहकार्यमा पनि उल्लेख्य वृद्धि भएको छ। गत ३ वर्षदेखि फेडवासन वास पत्रकारिता पुरस्कारको स्थापना गरी वर्षभरिमा छापा, रेडियो तथा टेलिभिजनमा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छताको सम्बन्धमा उत्कृष्ट समाचार प्रकाशन/प्रसारण गर्ने ३ जना सञ्चारकर्मीलाई पुरस्कृत गर्ने क्रमलाई निरन्तरता दिइँदै आएको छ। यस अवधिमा विभिन्न सञ्चारमाध्यममा महासंघबारे समाचार तथा जानकारी प्रकाशन तथा प्रसारण हुने कार्यमा वृद्धि भएको छ। त्यसैगरी महासंघको रेडियो कार्यक्रम 'हाम्रो आवाज'मार्फत उपभोक्ता तथा सरोकारवालाहरूमा समन्वय तथा सम्पर्क विस्तारमा थप सहयोग पुग्नका साथै स्थानीय स्तरमा खानेपानी र सरसफाइ उपभोक्ता महासंघ नेपालका क्रियाकलापहरूको प्रचार प्रसार भइरहेको छ।

पैरवी तथा लबी

खानेपानी तथा सरसफाइको अधिकार सम्पूर्ण जनतामा प्रत्याभूत गराउने सन्दर्भमा महासंघले यस अवधिमा पैरवी तथा लबीको काम नियमित रूपमा गरिरहेको छ। खानेपानी तथा सरसफाइलाई आगामी बन्ने संविधानमा मौलिक हकका रूपमा स्थापित गर्नका लागि संविधानसभा सदस्यहरूसँग पैरवी तथा लबी गर्ने कार्य निरन्तर रूपमा भइरहेका छन्। पहिलो संविधानसभाको मौलिक हक तथा राज्यका निर्देशक सिद्धान्त समितिले खानेपानी र सरसफाइलाई मौलिक हकका रूपमा राख्नका लागि सिफारिस गरेको थियो भने प्राकृतिक स्रोत, आर्थिक अधिकार तथा राजस्व बाँडफाँड समितिले समेत प्रत्येक व्यक्तिलाई विना भेदभाव खानेपानीको अधिकार हुने प्रावधान राख्नका लागि सिफारिस गरेको थियो। हालको संविधानसभाको संविधान मस्यौदा उपसमितिले खानेपानी र सरसफाइलाई मौलिक हकका रूपमा राख्नका लागि प्रस्ताव गरिसकेको छ।

त्यसैगरी खानेपानी आयोजनाहरूमा विद्युत् प्रयोग हुँदा लाग्ने डिमान्ड चार्जको खारेजी र महसुलमा छुटका लागि प्रधानमन्त्री, ऊर्जामन्त्री तथा विद्युत् महसुल निर्धारण आयोगमा ज्ञापनपत्र दिने तथा निरन्तर लवी तथा पैरवी गरिएका कारण यस आ.व. २०७१/७२ को बजेट वक्तव्यमा डिमान्ड चार्जको छुटको घोषणा भएको छ र त्यसको पूर्ण कार्यान्वयनका लागि हामीले आग्रह गरिरहेका छौं । हालैमात्र नेपाल सरकार खानेपानी तथा ढल निकास विभाग र महासंघको पहलमा विजुलीको प्रयोग गरी पानी तान्ने देशभरिका खानेपानी आयोजनाले पानी तान्दा लाग्ने विजुलीको डिमान्ड चार्जबापत तिरेको रकमको विवरण संकलन गर्ने कार्य भइरहेको हुँदा यसको पूर्ण जानकारी प्राप्त भएपश्चात यस विषयले ठोस उपलब्धि हासिल गर्ने अपेक्ष गरेका छौं ।

देशमा खानेपानी तथा सरसफाइसम्बन्धी कानून र नीतिहरू छरिएर रहेको विद्यमान अवस्थामा महासंघले खानेपानी र सरसफाइका लागि छुट्टै ऐनको आवश्यकता महसुस गरी सरकार तथा सम्बन्धित सरोकारवालाहरूसँग बहस र छलफल गर्दै आएकोमा हाल सरकारले पनि महासंघको यस पहलकदमीलाई आत्मसात गरी खानेपानी तथा सरसफाइसम्बन्धी छाता ऐनको मस्यौदा तयार गरिसकेको छ र उक्त मस्यौदाले पूर्णता पाउनुअघि हाल छलफलको क्रममा रहेको कुरा सबैलाई जानकारी गराउन चाहन्छु ।

कर्मचारी प्रशासन तथा कार्यालय व्यवस्थापन

महासंघमा कार्यक्रमको वृद्धिसँगै कर्मचारीको संख्यामा पनि उल्लेख्य वृद्धि भइरहेको छ । महासंघमा हाल ४६ कर्मचारी कार्यरत छन् । यस अवधिमा महासंघको कर्मचारी प्रशासन चुस्त र दुरुस्त बनाउनका लागि कर्मचारीहरूको प्रमुखका रूपमा कार्यक्रम व्यवस्थापकको व्यवस्था गरिएको छ । सम्पूर्ण कर्मचारी परियोजनासँग सम्बन्धित भएको र महासंघको आफ्नो स्रोत नभएका कारण हालसम्म आन्तरिक तथा स्थायी कर्मचारी राख्न नसकिएका कारण परियोजनाको अन्त्यसँगै कर्मचारीले महासंघ छोडेर जानुपर्ने अवस्था रहेको छ । तापनि दक्ष कर्मचारीलाई एउटा परियोजना समाप्तीपश्चात् पनि अन्य परियोजनामा स्थानान्तरण गरी महासंघमा काम गर्ने वातावरण मिलाउने कार्य भने केही हदसम्म भएको छ । खानेपानी र सरसफाइमा नागरिकहरूको हक स्थापित गर्न, त्यसको प्रत्याभूत गर्न र दिगो रूपमा खानेपानी र सरसफाइ सेवालाई सुनिश्चित गर्न हामीले गर्ने पहल, पैरवी, लवी, अभियान आदि कार्यमा लागि रहँदा समय सापेक्ष, कार्यक्रमअनुसार दक्ष कर्मचारीहरू महासंघले परिचालन गर्दै आएको हुँदा कर्मचारीको लगनशील र गुणस्तरीय कार्य सम्पादनका कारण आज महासंघ सबैको आशलाग्दो नागरिक संगठन बन्न पुगेको छ । यो खुसी र सफलता म सबैमा बाँड्न चाहन्छु । केन्द्रदेखि जिल्लासम्म दक्ष कर्मचारीको व्यवस्थापन गरी कामलाई चुस्त, दुरुस्त तथा प्रभावकारी बनाउने कार्यमा हामी लागि परिरहेका छौं । यस अवधिमा कर्मचारीको प्रभावकारी व्यवस्थापनका लागि कर्मचारी मानव स्रोत व्यवस्थापन नियमावली निर्माण गरी लागू गरिएको छ ।

महासंघको कार्यक्रमको पक्षमा भएको वृद्धिसँगै कार्यक्रम कार्यान्वयन, प्रतिवेदन तथा गुणस्तर कायम गर्ने कार्यसमेत पेचिलो बन्दै गएको छ । त्यसैले अबका दिनमा कार्यसमितिले नीतिगत निर्णय तथा अनुगमन र

सुपरिवेक्षणको संयन्त्र बनाई कार्यक्रम कार्यान्वयनको सम्पूर्ण अधिकार कर्मचारीलाई नै दिनको विकल्प देखिंदैन । त्यसैले अबका दिनमा कर्मचारी व्यवस्थापनलाई थप व्यवस्थित बनाउन विद्यमान मानव स्रोत नियमावलीमा आवश्यक संशोधन गरी कार्यक्रम कार्यान्वयनमा कर्मचारीलाई नै पूर्णअधिकार प्रदान गरी थप जिम्मेवार बनाई आवश्यक अनुगमन तथा सुपरिवेक्षणको संयन्त्र समेत तयार गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

कार्यक्रमहरूको विवरण

महासंघको संगठन सुदृढीकरण तथा क्षमता विकासका लागि विगत १० वर्षदेखि महासंघमा विभिन्न दातृ निकायको सहयोगमा कार्यक्रमहरू सञ्चालन भइरहेको यहाँहरूलाई अवगत नै छ । यो अवधिमा महासंघको दातृ निकायहरूसँगको समन्वय र सहकार्यमा अझ वृद्धि भएको छ । कार्यक्रमसम्बन्धी संक्षिप्त जानकारी तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

क्र.सं.	विवरण	मुख्य उपलब्धीहरू	सहकार्य
१	यस अवधिमा युनिसेफ नेपालसँग ३ पटकका सम्झौतामार्फत विभिन्न ३ वटा अवधिमा सहकार्य भएका छन् । उपभोक्ताको क्षमता विकास गरी खानेपानी र सरसफाइ आयोजनाको सुचारुपना तथा दिगोपना वृद्धि गर्ने, जिल्ला जलस्रोत समितिमा उपभोक्ता संस्थाको दर्ता तथा महासंघमा आवद्धतामा वृद्धि गर्ने, सरसफाइ प्रवर्द्धन गर्ने, महासंघको पैरवी क्षमता अभिवृद्धि गर्ने तथा महासंघमा प्रभावकारी अनुगमन तथा मूल्याङ्कन संयन्त्रको निर्माण गर्ने कार्यक्रमको मुख्य लक्षहरू रहेका थिए । हाल महासंघले विभिन्न ८ जिल्लामा युनिसेफ नेपालसँगको साभेदारीमा कार्यक्रम सञ्चालन गरिरहेको छ ।	<ul style="list-style-type: none"> ➤ विभिन्न ६ वटा जिल्लामा महासंघका जिल्ला शाखा विस्तार भएको । ➤ सामान्य मर्मत सम्भार आवश्यक २७६ वटा खानेपानी आयोजनाहरू महासंघको पहलमा मर्मत संभार भई हाल सुचारु रहेको । ➤ महासंघको अगुवाई र नेतृत्वमा २४ वटा गाविस खुला दिसामुक्त क्षेत्र घोषणा भएका । ➤ १०० वटा खानेपानी आयोजनामा खानेपानी सुरक्षा योजना तथा व्यावसायिक योजना निर्माणको क्रम सुरु भएको । ➤ उपभोक्ता संस्थाको तथ्यांक संकलनका लागि सफ्टवेयर निर्माण गरी विवरण प्रविष्ट गर्ने कार्य भइरहेको । 	युनिसेफ नेपाल
२	यस महासंघले वाटर एड नेपालसँग आफ्नो स्थापना कालदेखि निरन्तर सहकार्य गर्दै आइरहेको छ । विगत लामो समयदेखि नागरिक आवाजमार्फत गरिरहेको सहकार्यमा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता प्रवर्द्धनका लागि पैरवी, लवी तथा उपभोक्ता संस्थाका क्षमता विकासका कार्यहरू गरिरहेकोमा विगत २ वर्षदेखि विद्यालय सरसफाइमा केन्द्रित रहेको छ । विद्यालयहरूमा छात्रा मैत्री शौचालय निर्माणका लागि मागदावी सिर्जना गर्दै यसको दिगो र समुचित प्रयोगका लागि स्थानीय समुदायलाई अभिप्रेरित गर्ने यो कार्यक्रमको मुख्य उद्देश्य रहेको छ । हाल वाटर एड नेपालसँगको सहकार्यमा विभिन्न १० जिल्लामा महासंघले कार्यक्रम सञ्चालन गरिरहेको छ ।	<ul style="list-style-type: none"> ➤ १८० वटा मुहान विवादका घटनाको अध्ययन गरी २५ वटाको विवाद समाधान गरिएको । ➤ विभिन्न जिल्लामा बजेट विश्लेषण तथा बजेट अध्ययनको कार्यक्रमबाट खानेपानी र सरसफाइका लागि छुट्टै बजेट विनियोजन गराइएको र बजेटमा वृद्धि भएको । ➤ विद्यालय सरसफाइका लागि स्थानीय समुदायबाट मागदावी सिर्जना भएको र छात्रामैत्री शौचालय निर्माण तथा त्यसको समुचित प्रयोगका लागि चेतना अभिवृद्धि भएको । 	वाटर एड नेपाल

३	<p>यस महासंघले विगत ४ वर्षदेखि प्लान नेपालसँगको साभेदारीमा केन्द्रीय तहमा नीतिगत पैरवी र लवीका कार्यक्रममा लक्षित भई कार्यक्रम सञ्चालन गरिरहेको छ । विशेषगरी खानेपानी र सरसफाइमा महिला, बालबालिका, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूका खानेपानी र सरसफाइ अधिकार सुनिश्चितताका लागि नीतिनिर्माता तथा कार्यान्वयन गर्ने निकायसँग लवी तथा पैरवी गर्ने कार्य यस कार्यक्रमअन्तर्गत भइरहेका छन् । त्यसैगरी महासंघका विभिन्न जिल्ला शाखाको क्षमता विकास गर्ने कार्यक्रमहरू यस कार्यक्रमअन्तर्गत भइरहेका छन् ।</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ खानेपानी तथा सरसफाइमा महिला, बालबालिका तथा अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको अधिकारको पैरवीका लागि महासंघ केन्द्रीय सदस्यको क्षमता अभिवृद्धि तथा कार्ययोजना निर्माण ➤ खानेपानी तथा सरसफाइमा महिला, बालबालिका तथा बहिष्करणमा परेका समुदायको खानेपानी र सरसफाइमा नीतिगत व्यवस्था सम्बन्धमा अध्ययन प्रतिवेदन अन्तिम अवस्थामा रहेको ➤ खानेपानी तथा सरसफाइ अधिकारसम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय प्रावधानको धरेलुकरणको अवस्था अध्ययन र प्रकाशन 	प्लान नेपाल
४	<p>महासंघले नेदरल्यान्डमा रहेको डच बास एलायन्सअन्तर्गत सिमाभीसँगको सहकार्यमा विगत एक वर्षदेखि पैरवी, क्षमता विकास तथा सशक्तीकरणबाट खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता प्रवर्द्धन कार्यक्रम सञ्चालन गर्दै आएको छ । यस कार्यक्रमअन्तर्गत खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता क्षेत्रमा दिगोपना तथा सुचारुपनाका लागि नीति निर्माण तथा कार्यान्वयनका नेपाल सरकारलाई सहयोग तथा पैरवी गर्दै उपभोक्ता संस्थाको क्षमता विकासमा पनि जोड दिइएको छ । महासंघको केन्द्र र ३ वटा जिल्ला शाखामा सञ्चालित यस कार्यक्रमले बजेट पैरवी तथा विश्लेषण, नीति निर्माणमा सहयोग, संयुक्त अनुगमन तथा मूल्याङ्कन जस्ता कार्यक्रमहरू यस सहकार्य अन्तर्गत कार्यान्वयन भइरहेका छन् ।</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ पूर्ण सरसफाइ निर्देशिकाको निर्माणको सुरुवात ➤ संयुक्त अनुगमनको सुरुवात ➤ जिल्लामा बजेट पुस्तिका प्रकाशन तथा प्रसारण ➤ खानेपानी र सरसफाइ अधिकारको बारेमा चेतना अभिवृद्धि 	सिमाभी (डच बास एलायन्स)
५	<p>यस महासंघले विगत २ वर्षदेखि हेल्भेटास नेपालसँगको सहकार्यमा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छतामा सुशासन कार्यक्रम सञ्चालन गरिरहेको छ । खानेपानी तथा सरसफाइका सेवा प्रदायकहरूलाई उत्तरदायी बनाई दिगो खानेपानी र सरसफाइ प्रवर्द्धनमा जोड दिने यस कार्यक्रमको मुख्य उद्देश्य रहेको छ । यस कार्यक्रमअन्तर्गत खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता क्षेत्रमा सार्वजनिक सुनुवाइ, जिल्लाको बजेट पुस्तिका प्रकाशन तथा प्रसारण, संयुक्त अनुगमन तथा मूल्यांकनजस्ता क्रियाकलापहरू यस अवधिमा सञ्चालन भइरहेका छन् ।</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ जिल्लाहरूमा संयुक्त अनुगमन तथा मूल्यांकन र सार्वजनिक सुनुवाइको सुरुवात ➤ जिल्लामा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता सम्बन्धी बजेट विनियोजनसम्बन्धी पुस्तिका प्रकाशन ➤ खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता क्षेत्रमा सुशासनको अवधारणाको सुरुवात र महत्व स्थापित भएको 	हेल्भेटास नेपाल

६	आरडब्लुएसएसपी (फिनिडा) सँग सहकार्यका लागि डोलिडार, आरडब्लुएसएसपी र फेडवासनको बीचमा त्रिपक्षीय सम्झौता सम्पन्न भएको छ ।	<ul style="list-style-type: none"> ➤ कार्यक्रम सञ्चालन हुने जिल्लाहरू (बागलुङ, कपिलवस्तु, म्याग्दी, नवलपरासी, पर्वत, प्यूठान, रुपन्देही, तनहुँ, अर्घाखाँची, गुल्मी र रोल्पा) मा कार्यक्रम सञ्चालन समिति (स्टेरिड कमिटी) मा महासंघको जिल्ला शाखासमेत रहने प्रावधान रहेको छ । साथै स्याङ्जा, पाल्पा र मुस्ताङमा जिल्ला शाखा गठनका लागि तयारी भइरहेको छ । ➤ हाल बागलुङ र प्यूठान जिल्लाका ३८ वटा खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता संस्थाहरूमा खानेपानी सुरक्षा योजना निर्माणको कार्य प्रारम्भ भएको छ । 	आरडब्लु एसएस पी
७	आरभिडब्लु आरएम पी (फिनिडा) सँग लामो समयका लागि सहकार्य नभए पनि जिल्लास्तरका केही गतिविधिहरू सञ्चालनका लागि सहकार्य भइरहेको छ ।	<ul style="list-style-type: none"> ➤ उपभोक्ता संस्था तथा महासंघका जिल्ला शाखाको खानेपानी तथा सरसफाइ अधिकार सम्बन्धमा क्षमता विकास, जिल्ला शाखाको संगठन सुदुढीकरण तथा उपभोक्ता संस्थाहरूको भेला जस्ता कार्यक्रममार्फत महासंघसँग केही जिल्लामा सहकार्य भइरहेको छ । 	आरभिडब्लु आरएम पी
८	यस अवधिमा यस महासंघले अक्सफार्म नेपालसँग ३ वर्ष सहकार्यमा २ वटा जिल्लाहरूमा कार्यक्रम सञ्चालन गरेको थियो । मुख्य रूपमा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता अधिकारका लागि पैरवी तथा लवीमा केन्द्रित यो कार्यक्रमले उपभोक्ता संस्थाको क्षमता विकासमा पनि जोड दिएको थियो ।	<ul style="list-style-type: none"> ➤ १ जिल्लामा महासंघको जिल्ला शाखा विस्तार ➤ उपभोक्ता संस्थामा खानेपानी तथा सरसफाइ अधिकारमा चेतना वृद्धि 	अक्सफार्म नेपाल
९	यस अवधिमा छोटो समयका लागि महासंघले कन्सर्न वर्ल्डवाइडसँग सहकार्य गरी ४ वटा जिल्लाहरूमा कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने अवसर प्राप्त गरेको थियो । जिल्ला शाखा र उपभोक्ता संस्थाको क्षमता विकास तथा केन्द्रीय तहमा विभिन्न पैरवीका कार्यक्रम सञ्चालन गरी सो कार्यक्रम सम्पन्न भएको थियो ।	<ul style="list-style-type: none"> ➤ ४ वटा जिल्लाहरूमा महासंघको जिल्ला शाखा विस्तार भएको ➤ महासंघको पैरवी रणनीति लागू भएको तथा पैरवी क्षमता अभिवृद्धि तालिम सम्पन्न भएको ➤ ४ वटा जिल्ला शाखाहरूको रणनीतिक योजना निर्माण भई लागू भएको 	कन्सर्न वर्ल्डवाइड

१०	यस महासंघले नेपाल स्वास्थ्यका लागि पानी (नेवा) सँग विभिन्न समयका विभिन्न कार्यका लागि सहकार्य भइरहेको छ। विभिन्न जिल्लामा महासंघका जिल्ला शाखाहरू विस्तार गर्ने र महासंघका जिल्ला शाखा तथा उपभोक्ता संस्थाको क्षमता विकासका लागि महासंघले कार्य गरिरहेको छ। यसका साथै जिल्लामा विभिन्न गाविसहरूको खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छतासम्बन्धी रणनीति बनाउने तथा जिल्ला तथा गाविस तहको खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता क्षेत्रको बजेट विनियोजनका लागि पनि महासंघले नेवासँग विभिन्न समयमा सहकार्य गरिरहेको छ।	<ul style="list-style-type: none"> ➤ ७ वटा जिल्लामा महासंघको जिल्ला शाखा विस्तार ➤ विभिन्न जिल्लामा जिल्ला तहको खानेपानी तथा सरसफाइ बजेट विश्लेषण तथा पैरवी ➤ गाविस तहमा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता गुरुयोजना निर्माण 	नेपाल स्वास्थ्यका लागि पानी
----	---	---	-----------------------------

यस अतधिमा गरिएका अन्य कार्य तथा प्रयासहरू

१. यस अवधिमा महासंघले विभिन्न विकास साभेदारहरूसँगको सहयोग र समन्वयमा विभिन्न समयमा थप केही कार्यक्रमहरू सम्पन्न गरेको छ।
२. एसएनभी नेपालसँगको सहकार्यमा दैलेख र जुम्ला जिल्लामा खानेपानी तथा सरसफाइ क्षेत्रमा उत्तरदायित्व प्रवर्द्धनका लागि कार्य भएको।
३. आइसेट नेपालसँग सम्भौता भई सामुदायिक विद्युत् उपभोक्ता महासंघ र फेडवासनले संयुक्त रूपमा नीति निर्माणमा समुदायको बुझाई सम्बन्धमा कास्की जिल्लामा अध्ययन गरिएको।
४. कोडेफसँगको सहकार्यमा भ्वापा, मोरङ र धनकुटा जिल्लामा खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता रणनीतिक योजना निर्माण गरिएको।
५. प्लान नेपालसँग आगामी ३ वर्षका लागि साभेदारीका लागि सम्भौता (MoU) मा हस्ताक्षर भएको छ र प्लान नेपालका कार्यालय भएका जिल्लामा महासंघमा जिल्ला शाखासँगको समन्वयमा कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने भनी उल्लेख भएको छ।
६. खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता दोस्रो राष्ट्रिय शिखर सम्मेलन सम्पन्न गरिएको छ।
७. खुला दिसामुक्त घोषणापछिको दिगोपनाका लागि निर्देशिकाको आवश्यकता महसुस गरी महासंघले त्यसको तयारीका लागि पहल सुरु गरेको र २०७१ मंसिर १ र २ गते सो कार्यशाला सम्पन्न भएको।

८. विभिन्न जिल्लामा खुला दिसामुक्त घोषणा कार्यक्रमको अनुगमन तथा भेरिफिकेशनमा सहभागिता जनाइएको । जिल्लाहरूमा खुला दिसामुक्त अनुगमनका लागि महासंघको सहभागिता नेतृत्व रहेको छ र ३० वटा गाविसलाई महासंघको नेतृत्वमा खुला दिसामुक्त घोषणा गरिएको ।

महासंघको यस कार्यकालको समीक्षा

हामीहरू अहिले रणनीतिक योजना निर्माणका क्रममा रहेका कारण दोस्रो महाधिवेशन पश्चात महासंघको यस कार्यकालको समीक्षा गर्नु सान्दर्भिक हुने भएका कारण अब म सारांशमा यस कार्यकालको समीक्षा प्रस्तुत गर्दछु ।

यस अवधिका उल्लेख्य उपलब्धिहरू

१. यस अवधिमा महासंघको सरकारी निकायहरूसँग समन्वय र सहकार्य तथा प्रतिनिधित्वमा उल्लेख्य वृद्धि भएको छ । सरसफाइ गुरुयोजना, २०६८ ले केन्द्रदेखि जिल्ला तहका सबै समन्वय समितिमा महासंघको प्रतिनिधित्व सुनिश्चित गरेको छ भने सरसफाइ तथा स्वच्छता प्रवर्द्धनका लागि गरिने पैरवी तथा सामाजिक परिचालनमा महासंघको भूमिका सुनिश्चित गरेको छ । त्यसैगरी खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता क्षेत्रगत समीक्षाका सम्पन्न भएका २ वटै समीक्षामा नागरिक संगठन तथा गैससको तर्फबाट महासंघले हस्ताक्षर गरेको छ ।
२. सरकारी निकाय, विकास साभेदार राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय गैसस तथा सम्पूर्ण सरोकारवालाको सहकार्यमा यस महासंघले सन् २०१२ को अगष्टमा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता शिखर सम्मेलनको आयोजना गरी केन्द्र तहका नीति निर्माता तथा ग्रामीण तहका उपभोक्ताहरूलाई एउटै थलोमा ल्याई खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता सम्बन्धमा बहस र छलफल गरेको थियो । विभिन्न जिल्लामा पनि सोही प्रकारका सम्मेलन गरी जिल्लाको रणनीति तयार गर्ने कार्य धमाधम भइरहेको छ । त्यसैगरी खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता दोस्रो राष्ट्रिय शिखर सम्मेलनसमेत सम्पन्न भएको छ र यसले खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छताको क्षेत्रमा महासंघको भूमिकालाई अभि सुदृढ बनाउन बल पुऱ्याउने छ ।
३. खानेपानी तथा सरसफाइलाई मौलिक हकका रूपमा राख्नका लागि महासंघले बारम्बार लबी र पैरवी गर्दै आइरहेको छ । यस विषयमा विघटित संविधानसभाका २ वटा समितिले खानेपानी र सरसफाइलाई मौलिक हकका रूपमा राख्न प्रतिवेदन दिएको र अहिलेको संविधानसभाको पनि संविधान मस्यौदा उपसमितिले खानेपानी र सरसफाइलाई मौलिक हकका रूपमा राख्नका लागि सिफारिस गरिसकेको छ ।
४. विगत लामो समयदेखि यस महासंघले खानेपानी तथा सरसफाइको छात्रा कानुन बनाउनुपर्ने कुरामा पैरवी तथा लबी गर्दै आइरहेको थियो । हाल सहरी विकास मन्त्रालयले यसका कार्य गरी मस्यौदा सार्वजनिकीकरण गरेको छ र त्यसमा व्यापक सुधार र परिमार्जन गरी प्रभावकारी ऐन निर्माणका लागि यस महासंघले दबाव दिइरहेको छ ।

५. खानेपानीको प्रयोजनका लागि पानी तान्दा लाग्ने विद्युत्मा डिमान्ड चार्जसमेत लिने गरेको र महसुल पनि सिंचाइभन्दा बढी रहेको अवस्था यस महासंघले डिमान्ड चार्ज खारेजी र महसुल छुटका लागि बारम्बार पहल गर्दै आइरहेको थियो । फलस्वरूप आ.व. २०७१/०७२ को बजेट वक्तव्यमा डिमान्ड चार्ज खारेजी गरिएको छ ।
६. खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छतामा लैङ्गिक समता तथा सामाजिक समावेशीकरणका लागि महासंघले निरन्तर पैरवी र लबी गर्दै आएको छ । हाल नेपाल सरकार सहरी विकास मन्त्रालयले लैङ्गिक समता तथा सामाजिक समावेशीकरण निर्देशिका जारी गरेको छ । यसलाई पनि यस क्षेत्रको उल्लेख्य उपलब्धिका रूपमा लिनुपर्छ ।
७. यस कार्यकालमा विकास साभेदार तथा अन्तर्राष्ट्रिय गैससहरूसँगको समन्वय तथा सहकार्यमा उल्लेख्य वृद्धि भएको छ । हाम्रो यस कार्यकालको सुरुवातमा वाटर एड नेपाल र युनिसेफ गरी २ संस्थासँग मात्र सहकार्य रहेको यो महासंघ हाल ७ वटा संस्थासँगको सहकार्यमा कार्यक्रम गरिरहेको छ ।
८. यस कार्यकालमा महासंघलाई चुस्त र दुरुस्त रूपमा सञ्चालनका लागि सहरी, साना सहरी तथा ग्रामीण विभागको गठन भएको छ । ती विभागहरूमध्ये साना सहरी विभाग निकै नै सक्रिय भई साना सहरी खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता संस्थाहरूका समस्यामा साभ्का पैरवी तथा लबीका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्दै आइरहेको छ । फलस्वरूप नेपाल सरकारले तेस्रो साना सहरी खानेपानी तथा सरसफाइ आयोजनाको स्टेरिड कमिटीमा यस महासंघलाई राख्ने व्यवस्था सुनिश्चित गरेको छ ।

सुधार गर्नुपर्ने पक्षहरू

महासंघको यस कार्यकालमा उल्लेख्य उपलब्धिहरू भए पनि केही सुधार गर्नुपर्ने पक्षहरूसमेत रहेका छन् ।

१. महासंघमा यस अवधिमा कार्यक्रममा अत्यधिक मात्रामा वृद्धि भए पनि पैरवी तथा लबीका कार्यक्रमहरू भने सोचेअनुसार प्रभावकारी हुन नसकेका कारण आगामी दिनमा पैरवीका कार्यक्रम घनिभूत रूपमा सञ्चालन गर्नका लागि कार्ययोजना बनाई सोहीअनुसार लागू गर्नुपर्ने देखिन्छ ।
२. यस अवधिमा महासंघ ५८ जिल्लामा शाखा विस्तार गर्न सक्षम भए पनि गठन भएका सम्पूर्ण जिल्ला शाखा पूर्णरूपमा चलायमान हुन सकेका छैनन् । त्यसकारण जिल्ला शाखालाई चलायमान बनाउन तथा स्थानीय स्तरमा समन्वय र सहकार्य वृद्धिका लागि आवश्यक कार्यक्रम बनाउनुपर्ने देखिन्छ । त्यसैगरी संगठनलाई थप विकेन्द्रित गर्नका लागि कम्तीमा निर्वाचन क्षेत्रसम्म अथवा गाविससम्ममा महासंघको पहुँच विस्तार गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

३. नेपाल सरकारको तथ्यांकअनुसार १५००० भन्दा बढी खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता संस्थाहरू जिल्ला जलस्रोत समितिमा दर्ता भएकोमा यस महासंघमा भन्डै ४००० मात्र उपभोक्ता संस्था आवद्ध भएको र नविकरण ज्यादै नगन्य मात्रामा भएको हुँदा उपभोक्ता संस्थाको महासंघमा आवद्धता तथा नविकरणका लागि विशेष अभियान सञ्चालन गर्नुपर्ने देखिन्छ ।
४. महासंघमा विभिन्न विभागहरू गठन गरिए पनि सबै विभाग पूर्णरूपमा सक्रिय नभएको हुँदा सबै विभागलाई सक्रिय बनाई सक्रिय भूमिका लागि अभिप्रेरित गर्नुपर्ने देखिन्छ ।
५. नेपाल सरकारका विभिन्न नीति तथा निर्देशिकामा महासंघको भूमिका उल्लेख भए पनि तिनीहरूको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि आवश्यक संयन्त्र विकास हुन नसकेका कारण आगामी दिनमा त्यसतर्फ पैरवी तथा लबीका कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्ने देखिन्छ ।
६. महासंघ आफ्नो स्थापनाको ११ वर्षसम्म आइपुग्दा पनि आर्थिक रूपमा दिगोपनाका लागि खास कदम चाल्न र कार्यक्रम विकास गर्न नसकिएको र हालसम्म पनि दातृ निकायको भरमा मात्र कार्यक्रम सञ्चालन भएको अवस्थामा महासंघको व्यावसायिक योजना (विजनेश प्लान) बनाई आर्थिक दिगोपनाका लागि कदम चाल्नुपर्ने देखिन्छ ।

भावी कार्यक्रमहरू

१. नीतिगत पैरवी तथा मुद्दागत पैरवीका लागि महासंघलाई अभि सशक्त बनाई कार्ययोजना निर्माण गरिने छ र सोहीअनुसारका पैरवीका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिने छ ।
२. जिल्ला शाखाहरूलाई चलायमान बनाउन पैरवी तथा संगठन विस्तार र सुदृढीकरणका कार्यक्रमलाई आफ्ना नियमित कार्यक्रममा जोडी कार्यक्रम नभएका जिल्ला शाखालाई पनि चलायमान बनाउन ती जिल्लाहरूमा पनि अनुगमन भ्रमणलाई व्यापक बनाई स्थानीय स्तरमा सहकार्य तथा समन्वयका लागि अभिप्रेरित गरिने छ । त्यसका लागि केन्द्रीय कार्यालयबाट प्रस्ताव निर्माणका लागि आवश्यक सहयोग गरिने छ ।
३. महासंघको क्षमता विकासका लागि जिल्ला तथा गाविसस्तरमा सरकारी निकाय तथा गैरसरकारी संघ-संस्थासँग समन्वय र सहकार्य गर्ने तथा ती निकाय र संस्थाहरूले आयोजना गर्ने क्षमता अभिवृद्धिका कार्यक्रममा महासंघको प्रतिनिधित्व सुनिश्चित गर्न पहल गर्ने ।
४. बढी भन्दा बढी खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता संस्थालाई जिल्ला जलस्रोत समितिमा दर्ता गर्न तथा महासंघमा आवद्ध गर्नका लागि नेपाल सरकार तथा विकास साभेदारसँगको समन्वयमा विशेष कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ । जिल्ला शाखाहरूको वार्षिक कार्यसम्पादनका आधारमा पुरस्कार तथा प्रोत्साहनका आवश्यक कार्यक्रम सुरु गरिने छ ।

५. महासंघको संस्थागत, सांगठनिक तथा कार्यगत दक्षता र क्षमता वृद्धि तथा विस्तारका लागि कार्यक्रम र कर्मचारी व्यवस्थापन शाखा, आर्थिक तथा लेखा व्यवस्थापन शाखा, अनुगमन, मूल्यांकन, अनुसन्धान र प्रकाशन शाखा, पैरवी लवी तथा समन्वय शाखाहरुको गठन गरी कार्यक्रमलाई अगाडि बढाइने छ ।
६. महासंघमा गठन भएका विभिन्न विभागहरुलाई नियमित र चलायमान बनाउनका लागि आर्थिक तथा अन्य व्यवस्थापनमा विशेष जोड दिइने छ । साथै क्षेत्रीय संयोजक र सम्पूर्ण केन्द्रीय सदस्यको भूमिका प्रभावकारी बनाउनका लागि लाग्ने आवश्यक न्यूनतम सञ्चार तथा समन्वयका लागि आर्थिक व्यवस्थापनमा जोड दिइने छ । सम्बन्धित विभागले आफ्ना विभागीय पैरवी तथा लवीका योजना बनाई महासंघका क्रियाकलाप तथा कार्यक्रमहरु त्यसलाई पूरा गर्नेतर्फ लक्षित गरिने छ ।
७. नेपाल सरकारका विभिन्न नीति तथा निर्देशिकामा उल्लेखित महासंघको भूमिका तथा क्षमता विकासका लागि नेपाल सरकारसँग आर्थिक तथा अन्य सहयोगका लागि आवश्यक लवी तथा पैरवी गरिने छ ।
८. महासंघलाई आर्थिक रूपमा दिगो राख्नका लागि महासंघको व्यावसायिक योजना (विजनेश प्लान) बनाई लागू गरिने छ । साथै नेपाल सरकारका केन्द्रीय तथा जिल्ला स्तरका निकायसँग सहकार्यका लागि नीतिगत व्यवस्थाका लागि विशेष पहल गरिने छ ।
९. साना सहरी आयोजना, संस्थानद्वारा सञ्चालित खानेपानी आयोजनाको महासंघमा आबद्धता विस्तारका लागि विशेष कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने र ती क्षेत्रका समस्या समाधानका लागि आवश्यक कार्ययोजना तथा कार्यक्रम तय गर्ने ।

अन्तमा यहाँहरुको यस प्रतिवेदनमा भएका सल्लाह, सुझाव तथा जिज्ञासाहरु राखिदिनु हुन सम्पूर्ण प्रतिनिधि तथा बुद्धिजीवी मित्रहरुमा हार्दिक अनुरोध गर्दै, यस प्रतिवेदन तयार पार्नका लागि सहयोग गर्नुहुने पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरुका साथै यस अवधिमा प्रत्यक्ष वा परोक्ष रूपमा सहयोग गर्नुहुने सम्पूर्ण महानुभावहरुमा हार्दिक धन्यवाद तथा आभार व्यक्त गर्दै म यो प्रतिवेदन अन्त गर्न अनुमति चाहन्छु । धन्यवाद ।

इन्द्रबहादुर तामाङ

महासचिव

२०७१ चैत ६ गते

अनुसूची १

खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता महासंघ, नेपाल राष्ट्रिय कार्यसमितिका पदाधिकारीहरू

क्र.सं.	प्रतिनिधिको नाम	पद	ठेगाना	सम्पर्क मो.नं.
१	राजेन्द्र अर्याल	अध्यक्ष	तसर्पु-४, घादिङ्ग	९८४१२४९८८६
२	दुर्गा चापागाईं	उपाध्यक्ष	विराटनगर-४, मोरङ्ग	९८४२९३९९९५
३	इन्द्रबहादुर तामाङ्ग	महासचिव	सस्युखर्क -४, काभ्रे	९८४१३१०२६०
४	जनक गिरी	सचिव	त्रियुगा न.पा.-२, उदयपुर	९७४३००३४१०
५	सरस्वतीदेवी शर्मा	कोषाध्यक्ष	अमलाचौर-८, बाग्लुङ्ग	९८४१६२७२२५
६	रामबहादुर धिमिरे	सचिवालय सदस्य	विराटनगर-, मोरङ्ग	९८५११२१७६१
७	मन्दरा मिश्र	"	ताथली-२, भक्तपुर	९७४१०२२४८०
८	पावती तिवारी	"	नवलपरासी-८, नवलपरासी	९८४७०७३०७७
९	कुलमणी देवकोटा	"	जर्बुटा-१, सुर्खेत	९८४८०२३३९६
१०	चक्रशर्मा	"	दुर्गास्थान-७, वैतडी	९८४८८३२५७२
११	रामप्रसाद चौलागाईं	"	सुनसरी	९८५२०२०४७७
१२	पुष्पा श्रेष्ठ	सदस्य	दाङ्ग-११	९८४७८४७३५६
१३	गौतमबुद्ध लामा	"	आपा-९, मकवानपुर	९८४५०५७४०३
१४	उमा नेपाल सिखडा	"	वैरेनी-७, घादिङ्ग	९८४१६२४०८६
१५	शकुन्तला जि.सी.	"	ओखरकोट, प्युठान	९८४७६७३७१८
१६	ओमबहादुर के.सी.	"	वाग्लुङ्ग न.पा.-५, वाग्लुङ्ग	९८५११०७८१३
१७	लीलानाथ निरौला	"	फिदिम-१, पाँचथर	९७४२६०४६२५
१८	दीनानाथ गौतम	"	वाग्लुङ्ग	९८४७६२४५१८
१९	नवराज गेवाल	"	भौखेल-३, भक्तपुर	९७४११३६८५९
२०	दामोदर शर्मा	"	खलङ्गा-२, प्युठान	९८४७८२०९६५
२१	सूर्यकुमारी श्रेष्ठ	"	नारायण न.पा.१, दैलेख	९८४८१००२३९
२२	गोविन्द पुडासैनी	"	भद्रवास-७, काठमाण्डौ	९८५१०४५३६९
२३	विष्णुमाया राना	"	वेशीसहर-२, लमजुङ्ग	९८४६०७४५२५
२४	सुमित्रा विश्वास थारु	"	दोहवी-३, सुनसरी	९८४२०९७९९६
२५	लोकबहादुर परियार	"	पर्वत	९८४७६३६४३१
२६	इन्दिराकुमारी धिमिरे	"	नामसालिङ्ग-७, इलाम	९८४२६६२०९८
२७	गिता चन्द	"	सलेना-९, वैतडी	९७४९५१३५१५
२८	मीना गिरी	"	खैरा-९, प्युठान	९८४७८३८७३५
२९	सुमिमा राई	"	दोर्पा-१, खोटाङ्ग	९८४२८४९१३८
३०	मीना पराजुली	"	चन्द्रगढी-१, भ्र्पापा	९८४२६५३९९१
३१	रमेशकुमार बस्नेत	"	सुनसरी	९८४२६०२५५
३२	लक्ष्मी ज्ञवाली	"	बलेकटसार-४, गुल्मी	९७४७००१३६८
३३	मीनप्रसाद आत्रेय	"	हर्दिनेटा-३, गुल्मी	९८५७०२७३८२
३४	जयन्ती कार्की	"	दशाथचन्द्र-४, वैतडी	९७४९५०३९८३
३५	यज्ञराज जोशी	"	सिलगढी-७, डोटी	९७४९०१२५९९
३६	शान्ति ठकुरी पाल	"	डाँडाकोट-८, दार्चुला	९८४१७८७५१८
३७	नरबहादुर मल्ल	"	बाँके, कोहलपुर	९८४८०२७९९७
३८	नेत्रप्रसाद खनाल	"	कैलाली, धनगढी	९८४८४२४२५८
३९	धानप्रसाद गैरे	"	सुनवल, नवलपरासी	९८५७०४५१६४

अनुसूची १

प्रतिनिधिको नाम	पद	बैठक संख्या	उपस्थित संख्या
राजेन्द्र अर्याल	अध्यक्ष	११	११
दुर्गा चापागाईं	उपाध्यक्ष	११	११
इन्द्रबहादुर तामाङ	महासचिव	११	११
जनक गिरी	सचिव	११	११
सरस्वतीदेवी शर्मा	कोषाध्यक्ष	११	११
कुलमणि देवकोटा	सचिवालय सदस्य	११	११
रामप्रसाद चौलागाईं	"	६	६
पार्वती तिवारी	"	११	११
मन्दरा मिश्र	"	११	१०
रामबहादुर धिमिरे	"	११	१०
चक्र शर्मा	"	११	९
उमा नेपाल सिंखडा	सदस्य	११	१०
शकुन्तला जि.सी.	"	११	९
गौतमबुद्ध लामा	"	११	११
इन्दिराकुमारी धिमिरे	"	११	११
ओमबहादुर के.सी.	"	११	७
लीलानाथ निरौला	"	११	७
दीनानाथगौतम	"	११	९
नवराज गेलाल	"	११	११
दामोदर शर्मा	"	११	९
सूर्यकुमारी श्रेष्ठ	"	११	२
पुष्पा श्रेष्ठ	"	११	८
गोविन्द पुडासैनी	"	११	१०
विष्णुमाया राना	"	११	८
सुमित्राविश्वास थारु	"	११	७
लोकबहादुर परियार	"	११	२
यज्ञराज जोशी	"	११	८
रमेशकुमार बस्नेत	"	११	८
मीना गिरी	"	११	१०
सुम्निमा राई	"	११	३
मीना पराजुली	"	११	१०
लक्ष्मी ज्ञवाली	"	११	२
मीनप्रसाद आत्रेय	"	११	११
जयन्ती कार्की	"	११	५
गीता चन्द	"	११	२
शान्ति ठकुरी पाल	"	११	७
नरबहादुर मल्ल	"	६	२
नेत्रप्रसाद खनाल	"	६	२
थानप्रसाद गैरे	"	६	४

खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता महासंघ, नेपाल

तेस्रो राष्ट्रिय महाधिवेशनमा कोषाध्यक्षद्वारा प्रस्तुत आर्थिक तथा प्रशासनिक प्रतिवेदन

आदरणीय अध्यक्षज्यू, निर्वाचन कमिटीका संयोजक तथा सदस्यज्यूहरू, खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता महासंघ, नेपालको राष्ट्रिय कार्यसमितिका अध्यक्ष, पदाधिकारी तथा सदस्यज्यूहरू तथा विभिन्न जिल्लाबाट पाल्नु भएका प्रतिनिधि तथा पर्यवेक्षकहरूमा सर्वप्रथम हार्दिक अभिवादन तथा नमस्कार व्यक्त गर्दछु ।

महासंघको राष्ट्रिय कोषाध्यक्षको हैसियतले, अब म यहाँहरूसमक्ष यस महासंघको आर्थिक प्रतिवेदन प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु :

पृष्ठभूमि

नेपालमा रहेका खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता संस्था एवं समूहहरूको सर्वसुलभ रूपमा खानेपानीको निरन्तर आपूर्तिको लागि क्रियाशील रहने क्रममा प्राप्त अनुभवहरूलाई आत्मबोध गरी, खानेपानी र सरसफाइ सबैका लागि सधैंका लागि भन्ने मूलनाराका साथ खानेपानी र सरसफाइलाई मौलिक मानव अधिकार सुनिश्चित गर्न उपभोक्ता संस्था एवं समूहहरू एकआपसमा संगठित गर्दै खानेपानी तथा सरसफाइको क्षेत्रमा क्रियाशील सरकारी एवं स्थानीय निकाय र सरोकारवालासँग उपभोक्ता संस्था एवं समूहहरूको समन्वय र सहकार्यलाई थप सशक्त बनाउन, उपभोक्ता संस्थाहरूको क्षमता अभिवृद्धि गर्न र खानेपानी एवं सरसफाइको क्षेत्रमा समय-समयमा आइपर्ने चुनौतीहरूलाई सामूहिक रूपमा समाधान गर्नका लागि संगठित भई कार्य गर्नुपर्ने आवश्यकता महसुस गर्दै वि.सं. २०६० सालमा राष्ट्रिय स्तरमा खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता महासंघ नेपालको स्थापना भएको हो । स्थापनाकालदेखि नै यस महासंघले विभिन्न निकायसँग सम्पर्क समन्वय र सहयोगका साथ आफ्ना गतिविधिहरू सञ्चालन गर्दै आएको छ ।

खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता महासंघ नेपालले केन्द्र र जिल्लास्तरमा आफ्ना जिल्ला शाखाहरू मार्फत् गतिविधि सञ्चालन गर्दै आइरहेको विदितै छ । महासंघले केन्द्र र जिल्लास्तरमा आफ्ना गतिविधि विभिन्न विकास साभेदारहरूसँगको सहकार्य र समन्वय तथा भौतिक एवं आर्थिक सहयोगले गरिरहेको छ । यसै प्रसँगमा महासंघले आफ्ना आर्थिक कारोबारहरू लेखाका सर्वमान्य सिद्धान्तका आधारमा दस्तावेजीकरण गर्दै आएको छ । महासंघको आर्थिक कारोबारहरूलाई व्यवस्थित एवं सहज गराउनका लागि खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता महासंघ, नेपालको आर्थिक तथा प्रशासन नियमावली नामक छुट्टै नियमावली २०६९ सालमा

विधिवत् रूपमा तर्जुमा भई प्रयोगमा ल्याइसकिएको व्यहोरा म यहाँहरूसमक्ष स्मरण गराउँदै त्यस उप्रान्त महासंघका लेखा व्यवस्था, नेपाल सरकारको लेखासम्बन्धी नियमावलीहरू एवं लेखाका सर्वमान्य सिद्धान्तहरूलाई आत्मसाथ गर्दै महासंघको आर्थिक तथा प्रशासनिक नियमावलीले निर्दिष्ट गरेबमोजिम सञ्चालन गर्दै आएको कुरा म यहाँहरूमा जानकारी गराउन चाहन्छु ।

अध्यक्षज्यू,

अब म यस महासंघको विगत दोस्रो महाधिवेशनदेखि हालसम्मको आर्थिक चित्र प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु:

१. महासंघका आम्दानी तथा खर्चहरूको वर्गीकरण

महासंघको आम्दानीलाई निम्नानुसार वर्गीकरण गरिएको छ:

- परियोजना सञ्चालनका लागि विकास साभेदारहरूबाट प्राप्त हुन आउने रकमहरू
- परियोजना सञ्चालन गर्दा प्राप्त हुन आउने ओभरहेडमार्फत्का रकमहरू
- महासंघमा सदस्य आवद्धता हुँदा लाग्ने शुल्कबापतका रकमहरू
- महासंघका सदस्यले वार्षिक नविकरण गर्दा लाग्ने शुल्कबापतका रकमहरू
- महासंघलाई विभिन्न व्यक्ति तथा संस्थाले चन्दाबापत प्रदान गर्ने रकमहरू
- महासंघले प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रमहरूमार्फत् प्राप्त गर्ने विविध रकमहरू

त्यस्तै महासंघका खर्चहरूलाई निम्नानुसार वर्गीकरण गरिएको छ:

- परियोजना सञ्चालन गर्दा हुने परियोजनाबापतका कार्यक्रम शीर्षकका खर्चहरू
- परियोजना सञ्चालन गर्दा हुने परियोजनाबापतका प्रशासनिक शीर्षकका खर्चहरू
- परियोजना सञ्चालन गर्दा हुने ओभरहेड शीर्षकअन्तर्गत प्रशासनिक खर्चहरू
- कार्यसमिति तथा सचिवालय बैठक, परिषद् बैठक तथा महाधिवेशन सञ्चालनका खर्चहरू
- कार्यालय सञ्चालन खर्चहरू
- मर्मत सम्भार खर्चहरू
- अन्य प्रशासनिक खर्चहरू

२. महासंघलाई यस अवधिमा आर्थिक सहयोग गर्ने विकास साभेदारहरू यस प्रकार रहेका छन्

वाटर एड नेपाल, युनिसेफ नेपाल, अक्सफाम जिबी नेपाल, प्लान नेपाल, हेल्थेटास नेपाल, सिमावी (डच वाटर एलायन्स), नेपाल वास एलायन्स, फान्सा, फन्डबोर्ड, आरसीएनएन, इन्फो, नेपाल स्वास्थ्यका लागि पानी (नेवा), एसएनभी नेपाल, कन्सर्न वर्ल्डवाइड, आरभिडब्लू आरएमपी, आरडब्लू एसएसपी, वाटर एन्ड सेनिटेसन स्वीस कन्सोर्टियम, सेभ द चिल्ड्रेन-सुआहारा, आइसेट नेपाल, विश्व स्वास्थ्य संगठन, नेपाल ।

३. अवलम्बन गरिएको लेखा प्रणाली

यस महासंघका आर्थिक कारोबारहरूको दस्तावेजीकरण दोहोरो लेखा प्रणालीअनुसार गरिन्छ। विगतमा यस महासंघका आर्थिक कारोबारहरू हस्त लिखित भौचर उठाई लेजर प्रविष्ट गर्ने गरिन्थ्यो भने आ.व. २०६८।०६९ को चैत्र महिनाबाट महासंघको केन्द्रीय कार्यालयमा विद्युतीय सफ्टवेयरमार्फत लेखा राख्न थालिएको जानकारी गराउन चाहन्छु। विद्युतीय प्रणालीबाट लेखा राख्दा भौचर, लेजरलगायतका आर्थिक तथ्यांकहरू सफा, छिटो छरितो र केरमेट नहुने साथै हिसाब किताब विश्वसनीय हुने हुँदा लेखा व्यवस्थापन प्रभावकारी भएकाले महासंघले आफ्नै आवश्यकता र परिवेशअनुसारको Financial Management System नामक Software प्रयोगमा ल्याइरहेको कुरा यहाँ अवगत गराउन चाहन्छु।

४. महासंघको बैंकिङ प्रणाली र बैंक खाता विवरणहरू:

हाल महासंघको राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक शाखा कार्यालय महाराजगञ्जमा चल्ती हिसाब नं. ११५००२१४२६१० रहेको खाता सञ्चालनमा छ। यो खातालाई महासंघको आन्तरिक आम्दानी तथा खर्चहरूको (जस्तै सदस्यता आवद्धता एवं नविकरणलगायतका अन्य आम्दानी र खर्च) प्रायोजनार्थ सञ्चालनमा ल्याइएको छ। त्यस्तै महासंघकै नाममा स्ट्याण्डर्ड चार्टर्ड बैंक शाखा कार्यालय नयाँ बानेश्वरमा चल्ती खाता नं. ०१-१०४९५७७०१-०१, ०२, ०३, ०४, ०५, ०६ र ०७ सञ्चालनमा छन्। यीमध्ये खाता नं. ०१-१०४९५७७-०४ संस्थाको भैपरी आउने कारोबार एवं साना कार्यक्रमहरू सञ्चालनको प्रायोजनार्थ सञ्चालन गरिएको छ भने अन्य खाताहरू विकास साभेदारसँग सम्भौता गरी सञ्चालन भएका परियोजनाको प्रायोजनार्थ प्रयोगमा ल्याइएको छ। यी सबै खाताहरू यस महासंघको विधान २०६१ ले तोकेबमोजिम कोषाध्यक्षको अनिवार्य र अध्यक्ष वा महासचिवमध्ये कुनै एकको दस्तखत हुनेगरी दुई जनाको संयुक्त दस्तखतबाट सञ्चालन गरिएको छ।

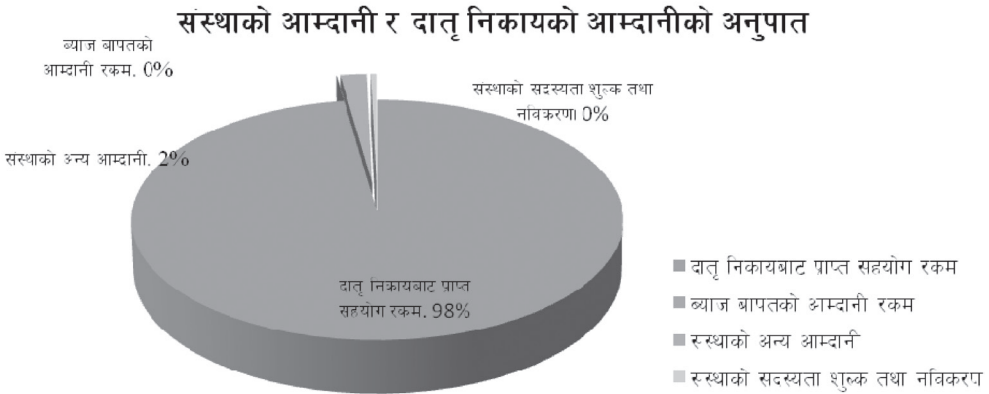
५. महासंघको आयव्यय विवरण:

अध्यक्षज्यू,

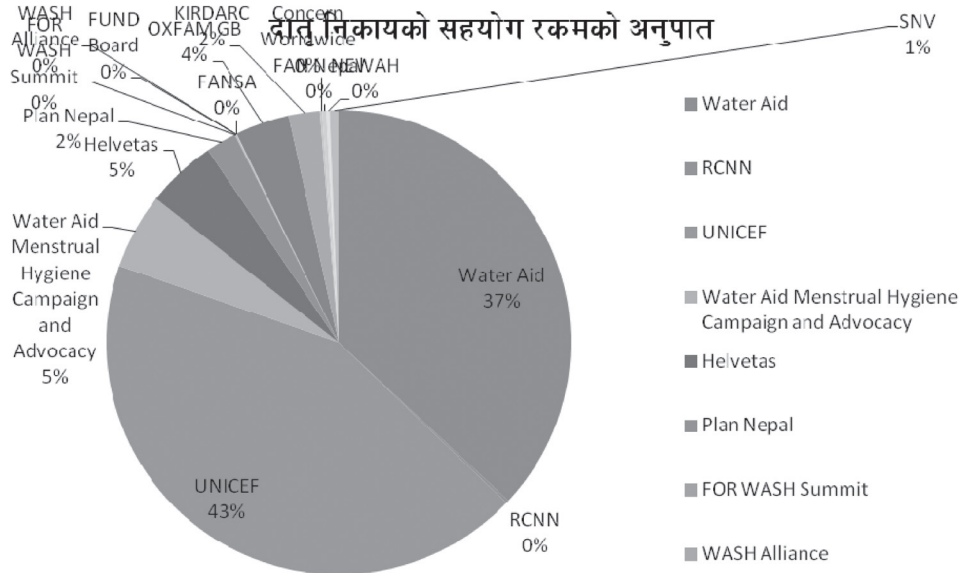
अब म यस महासंघको अघिल्लो महाधिवेशन भएको आर्थिक वर्ष २०६५/०६६ देखि हाल २०७०/०७१ सम्म बाह्य लेखा परीक्षकमार्फत गरिएको लेखा परीक्षण प्रतिवेदनमा आधारित रहेर महासंघको आय-व्यय विवरण पेश गर्न चाहन्छु:

यस अवधिमा ने.रु. ९,०८,२४८३६।९१ (अक्षरेपी नौ करोड आठ लाख चौबीस हजार आठ सय छत्तीस रुपैयाँ) एकानब्बे पैसामात्र आम्दानी भयो। जसमा ने.रु. ८८७३१०३३।९१ (अक्षरेपी आठ करोड सतासी लाख एकतीस हजार तेत्तीस रुपैयाँ) एघार पैसा मात्र दातृ निकायहरूबाट प्राप्त भयो भने ने.रु. ३६५११७।५५ (अक्षरेपी तीन लाख पैसट्ठी हजार एक सय सत्र रुपैयाँ पचपन्न पैसा) मात्र संस्थाको सदस्यता शुल्क, व्याजबापत ३०,७०६।८१ (अक्षरेपी तीस हजार सात सय छ रुपैयाँ) एकासी पैसामात्र

र ने.रु.१६९७९७९।४४ (अक्षरेपी सोह्र लाख सन्तानब्बे हजार नौ सय उन्नानसत्तरी पैसा चौवालीस मात्र) रुपैयाँ विविध आम्दानीमार्फत प्राप्त भयो । यसलाई रेखाचित्रमा निम्नानुसार प्रस्तुत गरिएको छ ।

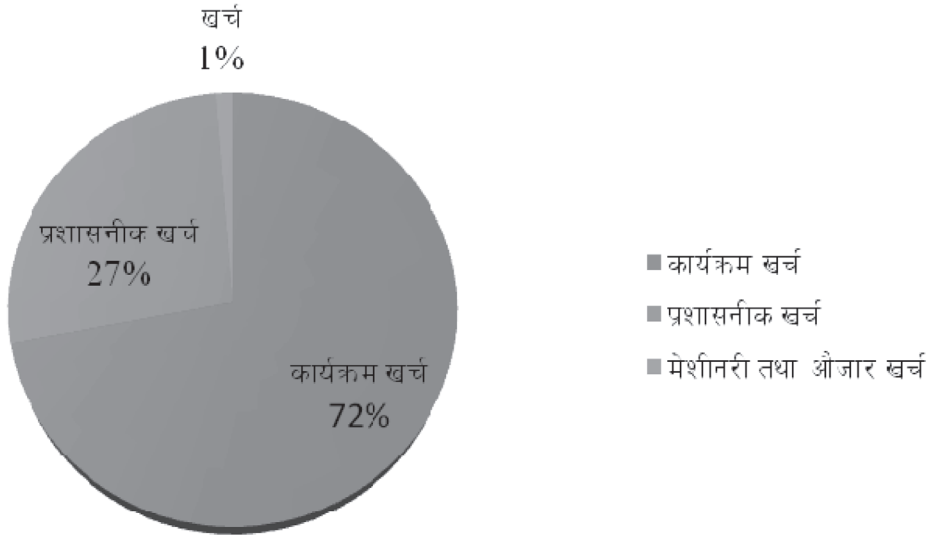
त्यस्तै यस अवधिमा विभिन्न दातृ निकायबाट प्राप्त रकमको अनुपातको रेखाचित्र प्रस्तुत गरिएको छ ।

माथिका रेखा चित्रहरूबाट हाम्रो संगठनको मुख्य आम्दानीको स्रोत महासंघलाई सहयोग गर्ने दातृ निकाय नै देखिन्छ, जसले कुल कारोबारको करिब ९८ प्रतिशत स्थान ओगटेको छ ।

त्यस्तै यसै अवधिमा ने.रु. ८१८३२३७५।३५ (अक्षरेपी आठ करोड अठार लाख बत्तीस हजार तीन सय पचहत्तर रुपैयाँ पैतीस पैसामात्र) खर्च भयो जसमा कार्यक्रम खर्चतर्फ ने.रु. ५८९४९९८३।६० (अक्षरेपी पाँच करोड उनानब्बे लाख एकचालीस हजार नौ सय त्रियासी रुपैयाँ साठी पैसामात्र) खर्च भयो भने प्रशासनिक तर्फ ने.रु.२१८७३९९।४६५ (अक्षरेपी दुई करोड अठार लाख त्रीहत्तर हजार नौ सय चौध रुपैयाँ पैसठ्ठी पैसामात्र) खर्च भयो ।

खर्च विवरण

यस अवधिको अन्तमा महासंघको हाल जम्मा बैंक मौज्जात ने.रु. ८१९८७२९।३६ (अक्षरेपी एकासी लाख अन्ठानब्बे हजार सात सय उनान्तीस रुपैयाँ छत्तिस पैसामात्र) छ भने खुद पेशकीबापत ने.रु. १८८६८७२।३१ (अक्षरेपी अठार लाख छयासी हजार आठ सय बहत्तर रुपैयाँ एकतीस पैसामात्र) र सावाँ विवरणबापत ने.रु ६६००८४।४५ (अक्षरेपी छ लाख साठी हजार चौरासी रुपैयाँ पैतालीस पैसामात्र) रहेको छ । त्यस्तै यस महासंघको हालसम्मको सम्पत्ति विवरणबापत १३११४९८।१० अक्षरेपी (तेह्र लाख एघार हजार चार सय अठार रुपैयाँ दश पैसा) बराबरको सम्पत्ति विवरण हिसाब रहिआएको छ । परियोजना सञ्चालानार्थ यस महासंघले जिल्ला शाखालाई उपलब्ध गराउने रकमलाई पेशकीका रूपमा प्रदान गरिने हुँदा जगेडा पेशकी रकम धेरै देखिन आएको कुरा यहाँलाई अवगत गराउन चाहन्छु ।

अब म यस महासंघको आ.व. २०७१।०७२ को मिति २०७१ श्रावण १ देखि २०७१ फाल्गुण १५ सम्मको आय-व्यय विवरण प्रस्तुत गर्न चाहन्छु ।

यस अवधिमा ने.रु. २१०५३२३०।०० अक्षरेपी (दुई करोड दश लाख त्रिपन्न हजार दुई सय तीस रुपैयाँमात्र) आम्दानी भयो । यसमा विभिन्न परियोजनाहरूका लागि सम्झौता भएको रकम समावेश गरिएको छ । त्यस्तै यस अवधिमा रु. २५५२९६२६।०८ (अक्षरेपी दुई करोड पचपन्न लाख उनान्तीस हजार छ सय छब्बीस रुपैयाँ आठ पैसामात्र) खर्च भयो ।

माथि उल्लेखित विवरणहरूलाई यसै प्रतिवेदनको अनुसूची ३,४,५,६,७,८ र ९ मा समावेश गरिएको छ ।

६. महासंघको बाह्य लेखा परीक्षक, लेखा अनुगमन तथा सल्लाह सुझाव

यस अवधिमा निम्नानुसारका लेखा परीक्षक तथा दातृ निकायका लेखा सम्बद्ध प्रतिनिधिहरूले महासंघको लेखा परीक्षण तथा लेखा व्यवस्था निरीक्षण गरिएको कुरा जानकारी गराउन चाहन्छु:

१. कृष्णमणि अधिकारी, दर्तावाल लेखा परीक्षक, आ.व.२०६५।०६६
२. टीकाराम पौडेल, दर्तावाल लेखा परीक्षक, आ.व.२०६६।०६७ र आ.व.२०६७।०६८
३. राजेन्द्रकुमार श्रेष्ठ, दर्तावाल लेखा परीक्षक, आ.व.२०६८।०६९
४. टीकाराम पौडेल, दर्तावाल लेखा परीक्षक, आ.व.२०६९।०७०
५. डा.सुबोधकुमार कर्ण, चार्टर्ड एकाउन्टेन्ट, आ.व.२०७०।०७१, म्यानेजिड पार्टनर सुबोध एसोसिएट्स
६. शेखर सिटौला, लेखा व्यवस्थापक वाटर एड नेपाल र मनीषा ताम्राकार, लेखा अधिकृत वाटर एड नेपाल २०६९ मंसिर,
७. केलेश्वर मल्ल, आर्थिक निरीक्षण परामर्शदाता, युनिसेफ नेपाल, २०७० वैशाख
८. एस.आर. पाण्डे एण्ड कम्पनी, युनिसेफअन्तर्गत ने.रु. २ करोडभन्दा माथिको आर्थिक सहयोग सम्झौता गर्ने साभेदार संस्थाहरूको आर्थिक तथा प्रशासनिक तौर तरिकाको सूक्ष्म निरीक्षण गर्न खटाइएको स्वतन्त्र परामर्शदाता, २०७० जेष्ठ
९. सी.एस.इ. एण्ड, कम्पनी, वाटर एड नेपालअन्तर्गत सञ्चालित विद्यालय सरसफाइ कार्यक्रमको लेखा परीक्षण गर्न नियुक्त स्वतन्त्र लेखा परीक्षक, २०७१ वैशाख
१०. डी.पी. दाहाल एण्ड कम्पनी, २०७० मंसिर, हेल्भेटास नेपालसँगको साभेदारीमा सञ्चालित कार्यक्रमको लेखा परीक्षण गर्न खटाइएको स्वतन्त्र लेखा परीक्षक
११. सतीशराज चौधरी, लेखा अधिकृत, हेल्भेटास नेपाल -जलस्रोत व्यवस्थापन परियोजना, सुर्खेत, २०७१ कात्तिक
१२. मञ्जुला राजकर्णिकार र चित्र छत्तेल, कार्यक्रम सहयोग अधिकृत तथा वित्त तथा लेखा प्रशासन अधिकृत, युनिसेफ नेपाल

माथि उल्लेखित विभिन्न व्यक्ति तथा संस्थाहरूले यस महासंघको लेखा व्यवस्थापन प्रणालीहरूलाई चुस्त दुरुस्त पार्नका लागि दिनु भएको आवश्यक सल्लाह र सुझावलाई यथाशक्य सुधार गर्ने प्रयत्न गरिएको कुरा जानकारी गराउँदै यस्ता निरीक्षण भ्रमणहरूले लेखा शाखामा कार्यरत कर्मचारीहरू एवं संस्थाको लेखा व्यवस्थालाई नै सकारात्मक ऊर्जा प्राप्त भएको मैले महसुस गरेकी छु ।

७. कर्मचारी विवरण:

हाल महासंघ केन्द्रीय कार्यालयमा कार्यक्रमतर्फ १ जना व्यवस्थापक, ३ जना वरिष्ठ अधिकृतहरू, २ जना कार्यक्रम अधिकृतहरू र १ जना कार्यक्रम सहायक रहेका छन् । त्यस्तै विभिन्न जिल्लामा ८ जना कार्यक्रम अधिकृतहरू र १६ जना सहायकस्तरका कार्यक्रम सहायकहरू कार्यरत छन् । त्यस्तै, गत अवधिमा लेखा तथा प्रशासन शाखामा लेखातर्फ १ जना सहायक, प्रशासनतर्फ १ जना सहायक र १ जना कार्यालय सहयोगी रहेकोमा हाल आएर यस अवधिमा महासंघमा लेखा अधिकृत शाखा प्रमुख रहने गरी हाल लेखा तथा प्रशासन शाखामा ७ जना कर्मचारी रहिआएका छन् । सोमध्ये लेखा अधिकृत १ जना, लेखा सहायक ३ जना, प्रशासन सहायक १ जना, रनर/मेसेन्जर १ जना तथा कार्यालय सहयोगी १ जना कार्यरत छन् । त्यस्तै, जिल्ला शाखाहरूमध्ये ८ वटा जिल्ला शाखामा लेखा हेर्ने छुट्टै कर्मचारीका रूपमा लेखा सहायकको नियुक्ति गरिसकेकाले कुल १५ जना लेखा तथा प्रशासन सम्बद्ध कर्मचारी रहेका छन् । यसरी महासंघमा हाल ४६ जना कर्मचारी रहेको अवस्था छ । संस्थाको आर्थिक गतिविधि एवं परियोजनाहरू बढेसँगै कार्यभारसमेत बढ्ने हुँदा मानव स्रोत पनि थपिँदै गएको कुरा यहाँहरूमा निवेदन गर्दछु ।

यस अवधिमा सम्पूर्ण कर्मचारीको नियुक्ति र अवकाश विवरणहरू यसै प्रतिवेदनसाथ संलग्न अनुसूची नं. १० मा समावेश गरिएको अनुरोध गर्दछु ।

७. जिन्सी विवरण:

यस महासंघलाई कार्यालय सञ्चालनका प्रायोजनार्थ होस् वा कार्यालय सञ्चालनका लागि होस्, विभिन्न समयमा विभिन्न दातृ निकायहरूले महासंघलाई सोभै वा परियोजनामार्फत् विभिन्न जिन्सी सामानहरू उपलब्ध गराएका छन् । त्यस्तै महासंघले आफ्नै स्रोतको प्रयोग गरी कार्यालय सञ्चालनका लागि जिन्सी खरिद गरिएको छ । यस्तै जिन्सी सामानहरूको सञ्चालन तथा प्रयोग शाखा प्रमुखको रोहवरमा प्रशासन सहायकले आवश्यक दस्तावेजीकरण तथा अद्यावधिकरण गर्दै आएको छ । जिन्सी सामानहरूको चलानी तथा प्रयोगमा नेपाल सरकारको मापदण्डअनुसार कायम गरिराखिएको जानकारी गराउन चाहन्छु ।

८. यस अवधिमा संस्थाको लेखा शाखाद्वारा सञ्चालित तालिम तथा अनुगमन भ्रमणहरू:

यस अवधिमा लेखा शाखाद्वारा विभिन्न अनुगमन भ्रमणहरू सञ्चालन गरिएको छ । त्यस्तै जिल्ला शाखाका कर्मचारीलाई केन्द्रमा बोलाई आवश्यक तालिम दिने कार्य पनि सञ्चालन गरिँदै आएको छ ।

जिल्ला शाखाका कर्मचारीहरूलाई OJT तालिम दिने कार्यको सुरुवात पनि यसै वर्षदेखि गरिएको छ । साथै केन्द्रबाट पदाधिकारी, सदस्य एवं कर्मचारीले विभिन्न समयमा जिल्ला शाखामा अनुगमन, भ्रमण गरी जिल्ला शाखाहरूलाई प्राविधिक तथा सैद्धान्तिक रूपमा सरसल्लाह दिने काम पनि भइरहेको छ ।

९. समस्या तथा चुनौतीहरू:

अध्यक्षज्यू,

अब म यस महासंघका लेखा शाखामा रहिआएका समस्या तथा चुनौतीहरू यस महाधिवेशनमा प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु :

१. विकसित लेखा सिद्धान्तहरू एवं प्रक्रियालाई तुरुन्त प्रयोगमा ल्याउन नसकिने साथै विद्यमान लेखा तथा प्रशासनिक नियमावलीमा समयानुकूल परिमार्जन गर्न नसक्दा लेखा प्रणाली राम्रो नदेखिने
२. जिल्ला शाखाहरूमा आर्थिक कारोबार गर्नका लागि दक्ष जनशक्तिको अभाव हुनु, साथै जिल्ला शाखाहरूमा स्रोतसाधनको अभाव हुँदा संस्थाको सम्पूर्ण दस्तावेजीकरण प्रभावित भएको देखिन्छ ।
३. जिल्ला शाखाहरूमार्फत् हुने कार्यक्रमहरूको प्रतिवेदन समयमै पेश नहुनु, समयमै पेश नहुँदा दातृ निकायमा महासंघको पेशकी फछ्यौट नभई अधिल्ला किस्ता रकम नआउँदा सबै कार्ययोजना नराम्रोसँग प्रभावित हुने
४. कार्यक्रम सञ्चालन गर्दा बजेटको अवस्थालाई राम्रोसँग हेक्का नराखी कार्यक्रम गर्नु, जसले गर्दा सम्बन्धित शीर्षकमा बढी खर्च हुने तर दातृ निकायबाट बढी भएको रकम अमान्य हुने अवस्थामा संस्थाको आन्तरिक जगेडा कोषमार्फत् तिर्नुपर्ने हुँदा संस्थालाई घाटा हुने देखिन्छ ।
५. सबै जिल्ला शाखामा लेखा तथा प्रशासन सम्बद्ध कर्मचारी नहुनु र भएका जिल्ला शाखाका लेखासम्बन्धी कर्मचारीहरूलाई पूरै पदीय दायित्व नदिइनु, नसुम्पिइनु वा कर्मचारी स्वयंले दायित्व बहन गर्न नसक्नु साथै कर्मचारीहरूको क्षमता विकासमा यथेष्ट समय वा लगानी गर्न नसकिएको अवस्था हुनु ।
७. विद्यमान कर प्रणालीमा परिमार्जन भएमा त्यसलाई तुरुन्त जिल्ला शाखाहरूले अवलम्बन गरेको देखिँदैन ।
८. महासंघको नितान्त आफ्नै आम्दानी रहेको सदस्यता दर्ता एवं नवीकरण शुल्कवापत लाग्ने रकम वार्षिक रूपमा आएको देखिँदैन । यसले विधानतः सदस्य संस्थाको वैधानिकतामाथि प्रश्न त उठ्छ नै साथै संस्थाको आफ्नै नियमित आम्दानी पनि समयमै आउन नसक्दा संस्थाले आफ्नै स्रोत उपयोग गरी गर्नुपर्ने कार्यहरू नियमित रूपमा गर्न सकेको देखिँदैन ।

९. जिल्ला शाखाहरूमा केन्द्रबाट कोष प्रवाह भई सञ्चालित कार्यक्रमहरूको दस्तावेजीकरण केन्द्रमा हुने नै गर्छ तर केन्द्रबाट बाहेक अन्य स्रोतमार्फत सञ्चालित कार्यक्रमहरूको दस्तावेजीकरण केन्द्रमा भएको देखिँदैन । यसो गर्दा समग्र महासंघको व वास्तविक आय-व्यय विवरण थाहा पाउन सकिएका छैन ।

१०. भावी योजना:

अध्यक्षज्यू,

अब म यस महासंघको आर्थिक शाखाले तर्जुमा गर्ने भावी योजनाहरूको बारेमा प्रस्तुत गर्न अनुमति चाहन्छु :

१. संस्थाको आर्थिक तथा प्रशासनिक नियमावलीलाई यसै वर्ष परिमार्जन गर्ने प्रयास भएको छ । यसै वर्षदेखि आर्थिक तथा प्रशासनिक नियमावलीलाई पूर्ण कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
२. संस्थाको बैकिङ प्रणालीलाई E-Banking मा लाने प्रयास गरिनेछ । साथै बैकिङ प्रणालीलाई छिटोछरितो गर्ने गराउने प्रयास गरिनेछ ।
३. नेपाल सरकारको कर व्यवस्थालाई अनिवार्य रूपमा आत्मसात गर्दै कारोबारहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
४. संस्थाको सम्पूर्ण आर्थिक कारोबारहरूलाई 'Software प्रणाली' मार्फत दस्तावेजीकरण गर्दै आएकोमा अब उप्रान्त स्रोत र साधन भएका जिल्लाहरूमा Web based system मार्फत software बाट लेखा राख्ने व्यवस्था मिलाइनेछ । यसो गर्दा कुन जिल्लामा कुन समयमा कति कारोबार भएको रहेछ भन्ने कुरा केन्द्रमा तत्काल थाहा पाउन सकिने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
५. संस्थाको जिन्सी विवरणहरूलाई पनि सरल कम्प्युटर सफ्टवेयर प्रणालीमार्फत दस्तावेजीकरण गर्ने कार्य सुरु भइसकेको छ । अब उप्रान्त सोही प्रणालीमार्फत जिल्ला शाखाहरूको जिन्सी विवरण लिने कार्यको थालनी गरिनेछ । यसो गर्दा सर्वमान्य मापदण्डलाई ध्यान राख्दै संस्थाको आफ्नै कोडिङ प्रणाली विकास गरिनेछ ।
६. संस्थाको बाह्य लेखा परीक्षण संस्थाको वेबसाइटमार्फत सार्वजनिक गरिनेछ । साथै लेखा परीक्षण अब उप्रान्त चार्टर्ड एकाउन्टेन्टमार्फत मात्र गराउने प्रयास गरिनेछ ।
७. जिल्ला शाखाहरूको छुट्टै लेखा परीक्षण गराउनुपर्ने व्यवस्था गराउनका लागि आवश्यक पहल कदमी गरिनेछ । जिल्ला शाखाहरूको छुट्टै लेखा परीक्षण गराउनुपर्ने अनिवार्य व्यवस्था गराउनका

लागि म यहाँहरूसमक्ष निवेदनसमेत गर्दछु । सो जिल्ला शाखामा कर्मचारीहरूलाई आवश्यक तालिम तथा अन्य स्रोत साधन उपलब्ध गराउन प्रयास गरिनेछ ।

१०. आगामी अवधिका लागि अनुमानित आय-व्यय विवरणः

आगामी अवधिका लागि निम्नानुसारको बजेट प्रस्तुत गर्न चाहन्छुः

आगामी अवधिमा ने.रु. २१ करोड ४० लाख १६ हजार ३ सय ४० रुपैयाँ आम्दानी हुने प्रक्षेपण गरिएको छ भने खर्चतर्फ ने.रु. २१ करोड ३१ लाख १३ हजार १ सय रुपैयाँ प्रक्षेपण गरिएको छ । जसमा कार्यक्रमतर्फ १४ करोड ९८ लाख ११ हजार ४ सय ३८ रुपैयाँ अनुमान गरिएको छ । प्रशासन तर्फ ६ करोड ४२ लाख ४ हजार ९ सय १० रुपैयाँमात्र अनुमान गरिएको छ । सोमध्ये करिब ९५ प्रतिशत विकास साभेदार संस्थाहरूबाट प्राप्त अनुदान रकम हुनेछ भने बाँकी रकम महासंघको आन्तरिक आम्दानीमार्फत व्यहोरिने छ ।

अन्तमा, यहाँहरूको यस प्रतिवेदनमा सल्लाह सुझाव वा जिज्ञासा भए राखी दिनु हुनका लागि हार्दिक अनुरोध गर्दै, यस प्रतिवेदन तयार गर्नका लागि सहयोग गर्नुहुने सम्पूर्ण मित्रहरू तथा यस अवधिमा प्रत्यक्ष तथा परोक्ष रूपमा व्यक्तिगत तथा संस्थागत सहयोग गर्नु हुने सम्पूर्ण महानुभावहरूलाई हार्दिक धन्यवाद तथा आभार व्यक्त गर्दै यो प्रतिवेदन अन्त गर्ने अनुमति चाहन्छु ।

धन्यवाद ।

सरस्वतीदेवी शर्मा

कोषाध्यक्ष

२०७१ चैत्र ६

अनुसूची नं. ३

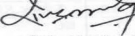
खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता महासंघ नेपालको वासलात वितरण २०६५/६६ र २०६६/६७

Particulars	Sch. no.	As on 32.03.2067	As on 32.03.2066
Assets			
Fixed Assets	1	730,705.40	472,411.40
Advances	2	933,296.60	319,768.37
Cash	3	19,498.53	7,942.94
Bank	4	491,359.64	1,626,427.73
Total Assets (A)		2,174,860.17	2,426,550.44
Liabilities			
Payable / Creditors	5	821,888.26	53,814.59
Total Liabilities (B)		821,888.26	53,814.59
Net Assets (A - B)		1,352,971.91	2,372,735.85
Reserves			
Reserve up to Previous Year	6	2,372,735.85	727,996.66
Net income/(loss) for the year	7	(1,019,763.94)	1,644,739.19
Reserve Carried Forward		1,352,971.91	2,372,735.85
Notes to Accounts		As per our report of even date	

Rupak Khatiwoda
Accountant

Saraswati Devi Sharma
Treasurer

Indra Bahadur Tamang
General Secretary

Rajendra Aryal
President

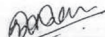

Tikaram Poudel
Registered Auditor
Date:2067/09/21

अनुसूची नं. ४

खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता महासंघ नेपालको आय व्यय वितरण २०६५/६६ र ०६६/६७

Particulars	Sch.no.	Current Year	Previous Year
INCOME			
Water Aid		3,364,000.00	3,954,475.00
Oxfam		616,292.38	1,048,782.11
Unicef		3,062,105.00	2,269,900.00
SNV Nepal		273,150.00	270,349.30
Kirdarc		1,650,000.00	-
Newah		120,503.40	-
FAN Nepal		250,000.00	-
Membership fees		73,560.00	117,460.00
Other Income		74,708.70	45,080.00
Contribution from District FEDWASUN		-	27,627.55
Bank Interest		12,884.42	11,966.72
Total Income	1	9,497,203.90	7,745,640.68
EXPENDITURES			
Programme Expenditure	2	8,403,660.02	5,145,561.32
Administrative Expenditure	3	2,113,307.82	955,340.17
Total expenditure		10,516,967.84	6,100,901.49
Excess of Income over Expenditure		(1,019,763.94)	1,644,739.19
		As per our report of even date	

Rupak Khatiwoda
Accountant

Saraswati Devi Sharma
Treasurer

Indra Bahadur Tamang
General Secretary

Rajendra Aryal
President

Tikaram Poudel
Registered Auditor
Date:2067/09/21

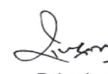
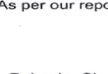

अनुसूची नं. ५

खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता महासंघ नेपालको वासालत वितरण २०६७/६८ र २०६८/६९

Particulars	Sch. no.	As on 32.03.2069	As on 32.03.2068
Assets			
Fixed Assets	1	1,141,595.40	1,141,595.40
Advances	2	3,700,546.18	125,852.54
Cash	3	17,394.03	30.75
Bank	4	2,750,966.54	945,533.25
Total Assets (A)		7,610,502.15	2,213,011.94
Liabilities			
Payable / Creditors	5	400,600.49	299,485.06
Total Liabilities (B)		400,600.49	299,485.06
Net Assets (A - B)		7,209,901.66	1,913,526.88
Reserves			
Reserve up to Previous Year	6	1,913,526.88	1,352,971.91
Net income/(loss) for the year	7	5,296,374.78	560,554.97
Reserve Carried Forward		7,209,901.66	1,913,526.88

As per our report of even date

Notes to Accounts

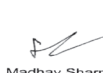
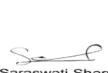

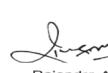
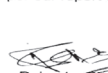

 Madhav Sharma
Fin. Officer
 Saraswati Sharma
Treasurer
 Indra B. Tamang
Secretary General
 Rajendra Aryal
President
 Rajendra Shrestha
Regd. Auditor

अनुसूची नं. ६

खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता महासंघ नेपालको आय व्यय वितरण २०६७/६८ र ०६८/६९

Particulars	Sch.no.	Current Year	Previous Year
INCOME			
Water Aid		4,410,000.00	4,494,320.00
Oxfam		606,374.06	1,069,528.44
Unicef		11,152,162.00	2,168,900.00
Water Aid (School Sanitation and WWD)		1,523,585.00	-
Kirdarc		-	275,296.37
PLAN Nepal		559,500.00	80,335.60
FAN Nepal		-	-
ENPHO		100,000.00	-
Concern Worldwide		-	145,000.00
Membership fees		20,460.00	19,940.00
Other Income		233,514.74	566,921.00
Bank Interest		-	5,855.67
Total Income	1	18,605,595.80	8,826,097.08
EXPENDITURES			
Programme Expenditure	2	9,437,780.11	6,325,918.87
Administrative Expenditure	3	3,871,440.91	1,939,623.24
Total expenditure		13,309,221.02	8,265,542.11
Excess of Income over Expenditure		5,296,374.78	560,554.97

As per our report of even date

 Madhav Sharma
Fin. Officer
 Saraswati Sharma
Treasurer
 Indra B. Tamang
Secretary General
 Rajendra Aryal
President
 Rajendra Shrestha
Regd. Auditor

अनुसूची नं. ७

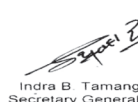
खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता महासंघ नेपालको वासलात वितरण २०६८/७० र २०७०/७१

Particulars	Sch. no.	Current Year	Previous Year
Assets			
Fixed Assets	1	1,311,418.10	1,181,597.40
Advances	2	1,886,872.31	605,622.65
Cash	3	32,197.28	23,148.28
Bank	4	8,166,532.08	609,260.08
Total Assets (A)		11,397,019.77	2,419,628.41
Liabilities			
Payable / Creditors	5	660,084.45	602,900.07
Total Liabilities (B)		660,084.45	602,900.07
Net Assets (A - B)		10,736,935.32	1,816,728.34
Surplus			
Surplus/(Deficit) up to Previous Year	6	1,816,728.34	7,209,901.66
Net Surplus/(Deficit) for the year	7	8,920,206.98	(5,393,173.32)
Surplus Carried Forward		10,736,935.32	1,816,728.34

As per our report of even date
For - Suvod Associates
Chartered Accountants

Madhav Sharma
Finance Officer

Saraswati Sharma
Treasurer

Indra B. Tamang
Secretary General

Rajendra Aryal
President

Dr. CA Suvod Kumar Karn
Managing Partner

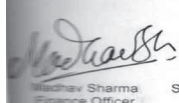
Place: Kathmandu
Date: 2071/09/30

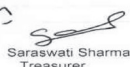
अनुसूची नं. ८

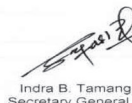
खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता महासंघ नेपालको आय व्यय वितरण २०६८/७० र ०७०/७१

Particulars	Sch.no.	Current Year	Previous Year
SOURCE OF FUND			
Water Aid		10,228,000.00	5,899,718.84
Unicef		9,052,954.00	10,582,967.00
Water Aid (Advocacy and Menstrual Hygiene)		1,057,557.50	2,090,497.00
PLAN Nepal		805,750.00	525,750.00
RCNN		157,500.00	-
IFANSA		-	50,000.00
Helvetas		4,175,780.11	-
For WASH Summit		-	-
Water Aid		-	400,000.00
Helvetas		-	150,000.00
FUND Board		-	50,000.00
WASH Alliance		-	30,000.00
RCNN		-	10,000.00
Membership fees		12,920.00	14,940.00
Other Income		479,993.50	297,761.50
Contract Refunds		78,210.00	-
Bank Interest		-	-
Total Source of Fund	1	26,048,665.11	20,101,634.34
APPLICATION OF FUND			
Programme Expenditure	2	10,614,121.20	19,014,942.00
Administrative Expenditure	3	6,514,336.93	6,479,865.50
Total Application of Fund		17,128,458.13	25,494,807.50
Excess of Fund over its Application		8,920,206.98	(5,393,173.32)

As per our report of even date
For - Suvod Associate
Chartered Accountant

Madhav Sharma
Finance Officer

Saraswati Sharma
Treasurer

Indra B. Tamang
Secretary General

Rajendra Aryal
President

Dr. CA Suvod Kumar Karn
Managing Partner

Significant Accounting Policy & Notes to Account

I) Background of the Organization:

The Federation of Drinking Water and Sanitation Users Nepal (FEDWASUN) is a people based umbrella organization of drinking water and sanitation user's groups in Nepal. It facilitates the provision of drinking water, sanitation and hygiene (WASH) services to communities, advocates for water and sanitation rights (drinking water and sanitation for all and forever), brings people's issues to the attention of policy makers and service providers, and promotes good governance in relation to user's committee/ groups and service providers.

FEDWASUN is registered in District Administration Office, Kathmandu and affiliated with Social Welfare Council.

It has PAN Regd. No. 301938028 and Social Welfare Council Affiliation No. 16424 obtained on 2061/03/21.

The organization have source of fund from following Donor:-

Water Aid, Unicef, Water Aid (School Sanitation & WWD), Plan Nepal, Helvatas.

II) Accounting Policy

a) Convention

The financial statements have been prepared in accordance with generally accepted accounting principles a summary of significant accounting policies, which have been applied consistently, is set out below.

b) Basis of Preparation

The financial Statements & Fund accountability statements have been prepared in accordance with formats prescribed by the Concern Authority. Where said formats do not address a particular issue, the general accepted practice has been applied.

c) Property, Plant & Equipment

The Property, Plant & Equipment have been valued at original cost inclusive of incidental expenses related to acquisition. Items of property, plant and equipment has been carried at its cost.

d) Depreciation

Depreciation on fixed assets pertains to organization has not been deducted.

e) Advance & Receivable

The amount recoverable has been shown under advance & receivable that represent part of net fund pertained to organization.

f) Account payable:

Account payable has been recorded at their estimated payable value.

g) Cash and Cash Equivalents

Cash and cash equivalents represent cash on hand and balance in bank accounts as certified by the management.

h) **Fund Recognition**

Amount received in the form of fund has been recognized in cash basis.

i) **Expenditure**

Those represent all expenditure actually incurred though different donor fund & are related to project activities.

III) **Note to Account**

a) **Fixed Assets**

Fixed assets procured by organization are accounted as expenditure on respective donor project account, while its accounting is depicted in organization financial statements.

b) **Advance**

Advance amount represent advance outstanding to different branch offices & organization staff which are due to be settled.

c) **Cash & Bank**

Cash balance represent cash on hand at 32nd Ashad 2071 as certified by management & bank balance represent as certified by respective bank.

d) **Payable**

Payable amount represent liability outstanding to party that pertain to organization

e) **Fund Account**

Fund accountability statement has been prepared based on Cash basis. All the fund obtained by organization represent fund obtained under its objective.

f) **Foreign Exchange Gain**

Fund received from donor are obtained in NRs, so no foreign exchange gain/loss has arise for the year

Financial statement has been prepared & expressed in Nepalese Rupees

Previous year figure has been regrouped & rearranged whenever necessary.

अनुसूची नं. १०
महासंघको यस अवधिको कर्मचारी विवरण

क्र.स.	नाम, थर	ठेगाना	नियुक्ति मिति	नियुक्त पद	अवकाश मिति
कार्यक्रम संचालनतर्फ					
१.	बालकृष्ण पोख्रेल	दमक, भ्वापा	२०६५ वैशाख	कार्यक्रम व्यवस्थापक	
२.	दोरेन्द्र बहादुर थापा	जयपृथ्वी-१०, बभाङ्ग	२०७१ आषाढ	वरिष्ठ कार्यक्रम अधिकृत, अनुगमन मूल्यांकन तथा दस्तावेजीकरण	
३.	लुना खतिवडा	मंगलबारे, इलाम	२०७१ आषाढ	वरिष्ठ कार्यक्रम अधिकृत, कार्यक्रम कार्यान्वयन	
४.	विमला खनाल	नारायणपुर, दाङ	२०७१ मंसिर	वरिष्ठ कार्यक्रम अधिकृत	
५.	बेदव्यास लामिछाने	सिनामंगल, काठमाडौं	२०७० श्रावण	कार्यक्रम अधिकृत	
६.	विशेष अर्याल	दरवारमार्ग, गोरखा	२०६९ भाद्र	कार्यक्रम अधिकृत	
७.	पूजा रेग्मी	बाँसबारी, काठमाडौं	२०७१ पौष	कार्यक्रम सहायक	
८.	भैरवराज वास्तोला	बाँदिया	२०६७ र २०६८ पौष	कार्यक्रम अधिकृत	२०६९ पौष
९.	विजु अर्याल	मकवानपुर	२०६८ माघ	कार्यक्रम अधिकृत	२०७० वैशाख
१०.	रामचन्द्र धिताल	गोरखा	२०६३	कार्यक्रम अधिकृत	२०६८ आश्विन
११.	तारा खड्का	नवलपरासी	२०६४	कार्यक्रम अधिकृत	२०६४ वैशाख
१२.	सुनिल आचार्य	मोरङ्ग	२०६४ वैशाख	कार्यक्रम अधिकृत	२०६९ वैशाख
१३.	सुशिला घिमिरे	ललितपुर	२०७० आषाढ	कार्यक्रम अधिकृत	२०७१ भाद्र
लेखा तथा प्रशासनतर्फ					
१४.	माधव शर्मा	नवलपरासी	२०६८ पौष	वित्त अधिकृत	
१५.	ध्रुवकुमारी खवास	चितवन	२०७० आषाढ	लेखा सहायक	
१६.	पीताम्बर चौधरी	दाङ	२०७१ आषाढ	लेखा सहायक	
१७.	अंगना स्वार	काठमाडौं	२०७१ पौष	लेखा सहायक, प्रशिक्षार्थी	
१८.	सामना मिश्र	भक्तपुर	२०७१ आषाढ	प्रशासन सहायक	
१९.	कालिन्द्र चौधरी	सप्तरी	२०६५ माघ	कार्यालय सहयोगी	
२०.	गोमा फुयाँल	सिन्धुली	२०७१ माघ	कार्यालय सहयोगी	
२१.	रुपक खतिवडा	काठमाडौं	२०६३	लेखा सहायक	२०६८ माघ
२२.	नम्रता लामा	मकवानपुर	२०६५	प्रशासन सहायक	२०६९ पौष
२३.	यशोदा थापा	नुवाकोट	२०७१ आश्विन	कार्यालय सहयोगी	२०७१ मंसिर

खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता राष्ट्रिय शिखर सम्मेलन २२-२३ श्रावण २०६८

काठमाडौं प्रतिबद्धता-पत्र

हामी खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छताको क्षेत्रमा क्रियाशिल खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता समिति, खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता महासंघ नेपाल, नेपाल सरकारका सरोकारवाला मन्त्रालय तथा विभागहरू राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय विकास साभेदार संस्थाहरू खानेपानी तथा सरसफाइको राष्ट्रिय लक्ष्य सन् २०१७ लाई समयमै पूरा गर्नका लागि सामूहिक संकल्प गर्दै खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता राष्ट्रिय शिखर सम्मेलन (२२-२३ श्रावण २०६९) मार्फत् काठमाडौं प्रतिबद्धता जारी गर्दछौं ।

१. सहभागितामूलक नीति निर्माण, पुनरावलोकन, परिमार्जन तथा कार्यान्वयन

प्रतिबद्धता	हालसम्मका कार्य तथा उपलब्धि
नेपालको अब बन्ने संविधानमा खानेपानी तथा सरसफाइलाई मौलिक हकका रूपमा स्थापित गर्नका लागि पहल गर्ने ।	पहिलो संविधानसभाका २ वटा विषयगत समितिले खानेपानी र सरसफाइलाई मौलिक हकका रूपमा राख्ने तथा सबैको पहुँच पुऱ्याउने विषय समावेश गरेको । दोस्रो संविधानसभाको संविधान मस्यौदा उपसमितिले खानेपानी र सरसफाइलाई मौलिक हकका रूपमा राख्न सिफारिस गरेको ।
सन् २०१७ सम्म सबै जनतालाई खानेपानी तथा सरसफाइको राष्ट्रिय लक्ष्य सुनिश्चितताका लागि सरसफाइ गुरुयोजना आइसकेको सन्दर्भमा खानेपानीको गुरुयोजना बनाई कार्यान्वयन गर्न पहल गर्ने । विद्यमान ऐन, नीति, नियम, कानून तथा निर्देशिकाहरूको समयमै सम्प्रेषण (प्रचार-प्रसार) मा प्रभावकारिता ल्याउने ।	नेपाल सरकार सहरी विकास मन्त्रालयको क्षेत्रगत दक्षता अभिवृद्धि एकाइबाट खानेपानी तथा सरसफाइको छ्छता कानून क्षेत्र विकास योजना तथा नीतिहरू परिमार्जन गरी एउटै नीति बनाउने कार्यको सुरुवात ।
खानेपानीका सम्पूर्ण स्रोत तथा मुहानहरूलाई कानूनमा उल्लेख भएअनुसार राष्ट्रिय सम्पत्तिका रूपमा संरक्षण र सदुपयोग गर्दै जनताको खानेपानी तथा सरसफाइको आधार भूत अधिकारलाई सुनिश्चित गर्ने ।	मुहान विवादका केही समस्याहरूमा मध्यस्थता तथा निवारण गरिएको
विभिन्न तह (गाउँ/नगर/जिल्ला/केन्द्र) मा निर्माण हुने खानेपानी तथा सरसफाइसँग सम्बन्धी विषयगत समिति तथा संयन्त्रहरूमा खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता संस्था तथा महासंघको सहभागिता सुनिश्चित गर्ने ।	ती संयन्त्रहरूका उपभोक्ता संस्थाको प्रतिनिधित्व विभिन्न राष्ट्रिय, क्षेत्रीय तथा जिल्लास्तरीय संयन्त्रमा महासंघको प्रतिनिधित्व

विद्यमान मुहान तथा संस्था दर्ता नविकरण प्रक्रियालाई सहज र सरलीकरण गर्दै लैजान पहल गर्ने ।	विभिन्न जिल्लामा जिल्ला जलस्रोत समितिमा महासंघलाई पनि सदस्यका रूपमा राखिएको र केही जिल्लामा मुहान दर्ता महासंघको सिफारिसको आधारमा गर्ने निर्णय गरेको
खानेपानी तथा सरसफाइ क्षेत्रमा विद्यमान तथा नयाँ बन्ने ऐन, नीति, नियम, कानुन तथा निर्देशिकामा खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता संस्था तथा महासंघको अर्थपूर्ण सहभागिता सुनिश्चित गर्ने ।	नयाँ कानुन, नीति तथा निर्देशिकामा महासंघको भूमिकालाई लिपिबद्ध गराउन पहल भइरहेको
खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छताको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि शिक्षा, स्वास्थ्यलगायत नेपाल सरकारका अन्य निकायसँगको समन्वय र सहकार्यमा वृद्धि गर्दै लैजाने ।	शिक्षा विभाग तथा जिल्ला शिक्षा कार्यालयहरूसँग समन्वय विस्तार गरी विद्यालय सरसफाइका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिएको
खानेपानी तथा सरसफाइ क्षेत्रको अनुगमन तथा मूल्यांकन प्रक्रियालाई एकरूपता ल्याई कार्यसम्पादन मूल्यांकनको आधारमा व्यक्ति तथा संस्थाहरूलाई सम्मान, कदर तथा पुरस्कारको व्यवस्था गर्दै लैजाने ।	

१. खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता संस्था तथा महासंघको संस्थागत विकास तथा सुदृढीकरण

प्रतिबद्धता	हालसम्मका कार्य तथा उपलब्धि
उपभोक्ता संस्था दर्ता एवं कानुनी वैधतामा वृद्धि गर्दै लैजाने ।	विभिन्न ८ जिल्लामा उपभोक्ता संस्थालाई जिल्ला जलस्रोत समितिमा दर्ता गर्ने प्रक्रियाका लागि महासंघले सहजीकरण गरिरहेको
संस्थाहरूको आन्तरिक र बाह्य क्षमता अभिवृद्धिमा जोड दिने ।	विभिन्न विकास साभेदारसँगको सहकार्यमा विभिन्न विषयमा उपभोक्ता संस्थाको क्षमता अभिवृद्धिका लागि कार्य गरिएको
स्थानीय खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता संस्था र महासंघको पार्श्वचित्र (profile) निर्माण तथा अद्यावधिक गर्दै लैजाने ।	उपभोक्ता संस्थाको तथ्यांक संकलन तथा अद्यावधिकरणका लागि सफ्टवेयरको निर्माण गरी तथ्यांक प्रविष्ट गर्ने कार्य भइरहेको
सेवा प्रदायक संस्था, स्थानीय निकाय, सरकारी निकाय, निजी संस्था तथा राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय विकास साभेदारहरूबीच समन्वय र सहकार्यमा वृद्धि गर्दै लैजाने ।	यस अवधिमा उपभोक्ता संस्था तथा महासंघको सरकारी निकाय तथा विकास साभेदारसँग उल्लेख्य रूपमा सम्बन्धको विकास भएको

३. उपभोक्ता संस्था तथा यसको सञ्जालमार्फत योजनाको सुचारुपन, सेवा विस्तार र स्तरोन्नति

प्रतिबद्धता	हालसम्मका कार्य तथा उपलब्धि
सेवाको पहुँच नपुगेका तथा अवसरबाट वञ्चित, पिछ्छिडिएका समुदाय र क्षेत्रमा सेवा विस्तारमा प्राथमिकता दिने ।	खानेपानी तथा ढल निकास विभागबाट पहुँच नपुगेको क्षेत्रमा पहुँच पुऱ्याउनका लागि ती वर्ग र क्षेत्रको तथ्यांक संकलन तथा विश्लेषणको कार्य भइरहेको
राष्ट्रिय सूचना व्यवस्थान प्रणालीबाट उपलब्ध खानेपानी र सरसफाइको तथ्यांक २०६७ लाई अद्यावधिक गर्दै सामान्य मर्मत कार्यलाई प्राथमिकता दिई उपभोक्ता समितिलाई परिचालन गरी सुचारुपनमा वृद्धि गर्दै राष्ट्रिय खानेपानी गुणस्तर मापदण्ड २०६२ अनुरूप स्वच्छ तथा सुरक्षित खानेपानी उपलब्धताको सुनिश्चित गर्ने ।	पुरानो तथ्यांक अद्यावधीकरण गरी राष्ट्रिय सूचना व्यवस्थापन परियोजनाले नयाँ तथ्यांक प्रकाशित गरेको, दोस्रो संयुक्त क्षेत्रगत समीक्षामा ग्रामीण खानेपानी तथा सरसफाइ नीतिअनुसार २० प्रतिशतसम्म रकम खानेपानी आयोजनाको मर्मत संभारमा खर्च गर्ने निर्णय गरेको
खानेपानी स्रोत दर्ता, संस्था दर्ता तथा विवादमा मध्यस्थता गर्दै आयोजना सुचारुपनमा वृद्धि गर्दै लैजाने ।	मुहान दर्ता तथा विवाद मध्यस्थतामा विभिन्न जिल्लामा कार्यहरू भइरहेको
संयुक्त, सामुदायिक तथा सहभागितामूलक अनुगमन प्रणालीको विकास तथा अवलम्बन गर्ने ।	दोस्रो क्षेत्रगत समीक्षाका क्रममा संयुक्त अनुगमनको सुरुवात भएको
विद्यमान खानेपानीका स्रोत, मुहान तथा जलाधार क्षेत्रको पुनर्भरण (रिचार्ज) तथा अन्य प्रक्रियाद्वारा जलवायु परिवर्तनले पार्ने प्रभावलाई न्यूनीकरण गर्दै संरक्षण, प्रवर्द्धन तथा विकास गर्ने ।	
हाल सञ्चालित आयोजनाहरूको समयमै पुनर्स्थापना, पुनर्निर्माण गर्नका लागि राष्ट्रिय नीतिमा उल्लेख भएअनुरूप पुनर्स्थापना कोष स्थापना गरी कार्यान्वयनमा जोड दिने ।	
सम्पन्न आयोजनाहरूमा उपभोक्ता संस्थाको सक्रियता बढाई चलायमान बनाउन सहयोग पुऱ्याउने ।	उपभोक्ता संस्थाको आन्तरिक सुशासन अभिवृद्धि गर्न विभिन्न कार्यक्रमहरू सञ्चालन भइरहेको

४. सरसफाइ तथा स्वच्छताको सामाजिक अभियान प्रवर्द्धन

प्रतिबद्धता	हालसम्मका कार्य तथा उपलब्धि
सरसफाइ गुरुयोजनामा उल्लेखित संस्थागत संरचना (V-WASH-CC, M-WASH-CC, D-WASH-CC, R-WASH-CC, N-WASH-CC) मा खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता संस्था तथा महासंघको अनिवार्य सहभागिता सुनिश्चित गर्ने ।	विभिन्न संरचनाहरूमा महासंघको अर्थपूर्ण सहभागिता भइरहेको

खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता संस्था तथा महासंघको अर्थपूर्ण सहभागितामा वृद्धि गर्दै सरसफाइ गुरुयोजना तथा कार्यसञ्चालन निर्देशिकामा उल्लिखित नतिजाहरू उपलब्ध गराउन जोड दिने ।	विभिन्न गाविस तथा जिल्लालाई खुला दिसामुक्त घोषणा गर्नका लागि महासंघले अर्थपूर्ण सहभागिता जनाएको र नेतृत्वदायी तथा समन्वयकारी भूमिका खेलेरहेको
विद्यमान खानेपानी तथा सरसफाइ आयोजनाको सेवा क्षेत्र (विद्यालय तथा सामुदायिक संस्थासमेत) लाई अनिवार्य रूपमा खुला दिसामुक्त क्षेत्र घोषणा गर्दै अघि बढ्ने ।	सम्बन्धित जिल्ला खानेपानी सरसफाइ तथा स्वच्छता समन्वय समिति तथा गाउँ खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता समन्वय समितिको समन्वयमा विद्यालय सरसफाइका कार्यक्रमहरू सञ्चालन भइरहेको र उपभोक्ता संस्थाको क्षमता विकासमा कार्यक्रमहरू सञ्चालन भइरहेको
खुला दिसामुक्त क्षेत्र घोषणापश्चात् पूर्ण सरसफाइ उन्मुख कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्दै स्वच्छ बानी-व्यवहारको विकास गर्ने ।	पूर्ण सरसफाइ निर्देशिका निर्माणका लागि महासंघको पहलमा एक राष्ट्रिय कार्यशाला सम्पन्न भएको र २०१५ को जुनसम्ममा निर्देशिका तयार पार्ने गरी कार्य भइरहेको

५. लैंगिक, समावेशी तथा समतामूलक सहभागिता एवं स्रोतको सुनिश्चितता

प्रतिबद्धता	हालसम्मका कार्य तथा उपलब्धि
सामाजिक लेखाजोखा तथा मूल्यांकनको माध्यमद्वारा सुशासन, पारदर्शिता तथा जवाफदेहितामा अधिकतम वृद्धि गर्दै लैजाने ।	सामाजिक उत्तरदायित्व प्रवर्द्धनमा जोड दिनका लागि खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता क्षेत्रमा सुशासनका लागि कार्यक्रम सञ्चालन भइरहेको
पहुँच नपुगेका समुदाय तथा क्षेत्रमा पहुँच वृद्धिका लागि समतामूलक बजेट लगानी तथा व्यवस्थापन गर्दै लैजाने ।	दोस्रो संयुक्त क्षेत्रगत समीक्षामा यस विषयमा प्रतिबद्धता व्यक्त गरिएको
राष्ट्रिय लक्ष्य हासिल हुनेगरी विद्यमान लगानीमा अधिकतम वृद्धि गर्दै विनियोजित बजेटको अधिकतम सदुपयोग गर्दै लैजाने । सो लक्ष्य समयमा नै प्राप्त गर्ने स्थानीय निकायमा विनियोजित बजेटबाट पनि खानेपानी तथा सरसफाइमा लगानी वृद्धि गर्दै लैजाने पहल गर्ने ।	सहरी विकास मन्त्रालयले लैङ्गिक समता तथा सामाजिक समावेशीकरण निर्देशिका जारी गरेको र बजेट निर्माणमा लैङ्गिकमैत्री बजेट निर्माणमा विशेष प्राथमिकता दिन थालिएको

६. हासिल भएका महत्वपूर्ण उपलब्धिहरूको अभिलेखीकरण

प्रतिबद्धता	हालसम्मका कार्य तथा उपलब्धि
सफलता, असफलताका अनुभवहरूलाई अभिलेखीकरण, आदान-प्रदान तथा प्रचार-प्रसार गर्दै लैजाने ।	क्षेत्रगत दक्षता अभिवृद्धि एकाइले मासिक रूपमा सिकाइ आदान-प्रदानको कार्यक्रम सुरु गरेको
राम्रा तथा असल अनुभव, सिकाइ र अभ्यासको आदान-प्रदानका लागि प्रत्येक जिल्लामा स्रोत केन्द्रको स्थापना गरी अनुभवहरू आदान-प्रदानमा वृद्धि गर्ने ।	

खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता महासंघ, नेपाल खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता राष्ट्रिय शिखर सम्मेलन २ अवधारणापत्र

१. पृष्ठभूमि

सुरक्षित खानेपानी तथा आधारभूत सरसफाइ व्यक्तिको प्राथमिक तहको मानव अधिकार हो । पानी र सरसफाइको उचित पहुँचले मानिसका साथै समुदायको पनि सामाजिक तथा आर्थिक विकासमा ठूलो भूमिका निर्वाह गर्दछ । अत्यावश्यक तथा आधारभूत वस्तुका रूपमा रहेको खानेपानी तथा सरसफाइ क्षेत्रको विकासलाई प्राथमिकता दिँदै यसको दिगोपन र सामाजिक अपनत्व कायम गर्न जोड दिनुपर्ने देखिएको छ । यसै तथ्यलाई मध्यनजर गर्दै संयुक्त राष्ट्रसंघको महासभाले खानेपानी तथा सरसफाइलाई मानव अधिकारका रूपमा घोषणा गरिसकेको छ । त्यसैगरी नेपालले संयुक्त राष्ट्रसंघद्वारा जारी गरिएका खानेपानी तथा सरसफाइको अधिकारलाई सम्बोधन गर्ने विभिन्न ५ महासन्धिलाई अनुमोदन गरिसकेको छ भने अन्तर्राष्ट्रिय मञ्चहरूमा विभिन्न प्रतिबद्धताहरूसमेत व्यक्त गरेको छ । नेपालले सन् २०१५ सम्ममा सहस्राब्दी विकास लक्ष्य तथा सन् २०१७ सम्ममा सबैलाई खानेपानी र सरसफाइको आधारभूत सेवा प्रदान गर्ने राष्ट्रिय लक्ष्य पूरा गर्नेसमेत प्रतिबद्धता व्यक्त गरेको छ । त्यसैगरी यसलाई सम्बोधन गर्ने विभिन्न राष्ट्रिय नीति तथा कानूनहरूको पनि निर्माण गरेको छ ।

सुरक्षित खानेपानी तथा सरसफाइ सुविधा विस्तारका लागि विभिन्न सरकारी निकाय, विकास साझेदार तथा संघ-संस्थाले विगत लामो समयदेखि कार्य गरिरहेका छन् र केही उपलब्धिसमेत हासिल भएका छन् । तर गरिएका प्रयासहरूले अझै सार्थक रूप भने लिन सकेको छैन । एकातिर देशको ठूलो जनसंख्या सुरक्षित खानेपानी तथा सरसफाइको सेवाबाट वञ्चित छन् भने अर्कोतिर यस क्षेत्रमा राज्यको ठूलो रकम खर्च भइरहेको छ ।

खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छताको क्षेत्रमा काम गर्ने तर छरिएर रहेका विभिन्न सरोकारवाला निकायलाई एकै ठाउँमा सहभागी गराई कार्यक्रमहरूको योजना निर्माण र कार्यान्वयनमा एकरूपता तथा भएका नीति नियमहरूको अनुगमन तथा मूल्यांकनका लागि नयाँ बाटो पहिल्याई सहकार्य र आवश्यक परिवर्तन ल्याउन पहल गर्ने उद्देश्यले सन् २०११ मा पहिलो संयुक्त क्षेत्रगत समीक्षा आयोजना गरिएको थियो । यसैलाई निरन्तरता दिँदै सन् २०१४ मा दोस्रोपटक यो समीक्षा सम्पन्न भइसकेको छ । सो समीक्षाले आठवटा महत्वपूर्ण सवालमा प्रमुख कार्यक्रम तथा गतिविधिहरूलाई प्राथमिकता दिएको छ । जसमा खानेपानी आयोजनाहरूको सुचारुपन र दिगोपनका लागि फेडवासनको

भूमिका महत्वपूर्ण रहने ठहर गरेको छ। खानेपानी र सरसफाइ क्षेत्रको दिगो विकास तथा प्रवर्द्धनका लागि खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता संस्थाको कानुनी वैधता सुनिश्चित गर्ने तथा क्षमता विकासमा जोड दिने कुरा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छताको दोस्रो संयुक्त क्षेत्रगत समीक्षाको घोषणा-पत्रमा उल्लेख छ। यसैगरी खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता क्षेत्रमा लैंगिक तथा सामाजिक समावेशीकरणका लागि लैंगिक तथा सामाजिक समावेशीकरण निर्देशिका २०१३ कडाइका साथ लागू गर्न उक्त समीक्षाले सुझाव दिएको छ। यसका साथै यस क्षेत्रमा सुशासन अभिवृद्धिका लागि उत्तरदायित्व, सहभागिता तथा पारदर्शिता अभिवृद्धि गरिने प्रतिबद्धतासमेत व्यक्त गरिएको छ।

फेडवासनले नेपालको खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छताको क्षेत्रमा सरकारी तथा गैरसरकारी निकायसँगको सहकार्य र सहयोगमा महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गर्दै आइरहेको छ। वर्तमान अवस्थामा फेडवासनले युनिसेफ, वाटर एड नेपाल, सिमाभी, हेल्भेटास, प्लान नेपाल, RVWRMP, RWSSP-WN र अन्य दातृ निकायसँगको सहकार्यमा आफ्ना शाखा भएका ५८ वटा जिल्लामा नीति वकालत, क्षमता अभिवृद्धि, सुशासन, खानेपानी गुणस्तर तथा उपभोक्ता समितिहरूको सचेतीकरण जस्ता कामहरू गर्दै आइरहेको छ।

यस्तो किसिमको सहकार्यको प्रमुख उद्देश्य समुदायका सिमान्तकृत, विपन्न वर्गहरू र महिलाको स्वच्छ र दिगो खानेपानी तथा सरसफाइको सुविधा उपभोगमा पहुँच वृद्धि गर्नुका साथै ती समुदायलाई परियोजनाको व्यवस्थापनमा भूमिका सुनिश्चित गर्नु रहेको छ। यसका साथै फेडवासन केन्द्र, जिल्ला तथा समुदाय तहको उपभोक्ता समितिको स्थानीय स्तरमा नै भएका आयोजनाको सुचारुपन तथा दिगोपनका लागि क्षमता विकासका साथै सबैका लागि न्यायोचित तथा दिगो वितरण र सुरक्षित तथा स्वच्छ सरसफाइको सुविधाको सुनिश्चितता गर्नु रहेको छ।

२. सम्मेलनको औचित्य

NMIP WATSAN survey 2014 का अनुसार नेपालको कुल जनसंख्याको करिब ८३.६ प्रतिशत जनतामा मात्र खानेपानीको पहुँच पुगेको देखिन्छ भने सरसफाइमा करिब ७० प्रतिशतको मात्र पहुँच देखिन्छ। भएका आयोजनाहरूमध्ये २५.४ प्रतिशत खानेपानी तथा सरसफाइ आयोजनाहरूमात्र व्यवस्थित रूपमा सञ्चालन भएको, ३६.१ प्रतिशत आयोजनाहरू सामान्य मर्मत चाहिने अवस्थामा पुगेको, ९.२ प्रतिशत आयोजनाको जटिल मर्मतसंभार गर्नुपर्ने र १९.८ प्रतिशत आयोजनाहरू पुनर्निर्माण गर्नुपर्ने अवस्थामा पुगेको समेत सो तथ्याङ्कले देखाउँछ। त्यसैगरी सो सर्भेले ज्यादै न्यून संख्या (३७.९ प्रतिशत) मा मात्र उपभोक्ता समितिहरू जिल्ला जलस्रोत समितिमा दर्ता भएको, ६८.५ प्रतिशत आयोजनाहरूमा मर्मत सम्भार कार्यकर्ता नभएको, ९५.५ प्रतिशत आयोजनामा मर्मत सम्भार कोषको व्यवस्था नभएको र ६५.५ प्रतिशत आयोजनामा मर्मत सम्भारका पर्याप्त सामग्रीहरू नभएको समेत देखाएको छ। यी तथ्यांकहरूले उपभोक्ता समितिको जिल्ला जलस्रोत समितिमा दर्ता हुनेक्रम निकै न्यून रहेको र सो कारणले परियोजनाहरूको सुचारुपना तथा दिगोपना एक महत्वपूर्ण सवालका

रूपमा रहेको देखाउँछ। खानेपानी तथा सरसफाइको परिधिमा ठूलो खाडल रहेको छ भने स्वच्छताको विषय एक महत्वपूर्ण र मनन गर्नुपर्ने विषयका रूपमा अगाडि आएको छ।

यिनै तथ्यहरूलाई मध्यनजर गर्दै फेडवासनको आयोजना तथा नेपाल सरकार र अन्य सरोकारवालाको समन्वयमा २०६९ श्रावण २२ र २३ गते पहिलो खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता राष्ट्रिय शिखर सम्मेलन सम्पन्न भएको थियो। केन्द्र तथा जिल्लाका सरोकारवाला, उपभोक्ता समूह/समितिका प्रतिनिधिहरूको वृहत् उपस्थिति रहेको उक्त सम्मेलनमा खानेपानी र सरसफाइसम्बन्धी भएका नीति, कानूनहरू र कार्यान्वयनमा देखिएका समस्याहरूका बारेमा छलफल भएको थियो भने फेडवासनको भूमिकाबारेमा पनि वृहत् छलफल भएको थियो। सन् २०१७ सम्ममा सबैलाई पानी र सरसफाइको आधारभूत सेवा प्रदान गर्ने राष्ट्रिय लक्ष्य पूरा गर्न ठूलो योगदान पुऱ्याएको यो सम्मेलनले ६ बुँदे काठमाडौं घोषणापत्र जारी गरेको थियो।

खानेपानी सरसफाइ र स्वच्छताको दिगो र समानुपातिक विकासका लागि सुशासनले महत्वपूर्ण भूमिका खेलेको हुन्छ भने सुशासनका लागि हरेक उपभोक्ता समितिमा लैंगिक र सामाजिक समावेशीकरण अत्यावश्यक हुन्छ। योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन तथा नीतिगत तहमा महिलाहरूको अत्यन्त कम सहभागिता हुने भएकाले जबसम्म महिलाको क्षमतमा अभिवृद्धि गर्दै उपभोक्ता समितिमा उनीहरूको प्रभावकारी सहभागिता सुनिश्चित गरिँदैन तबसम्म आयोजनाहरूको सुचारुपन र दिगोपनमा प्रश्न उठिरहन्छ। यही कुरालाई मध्यनजर गर्दै फेडवासनले सरकारी निकाय, विकास साभेदार तथा अन्य सम्बन्धित सरोकारवालाहरूको समन्वयमा खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छताको सुचारुपन तथा दिगोपनका लागि लैंगिक तथा सामाजिक समावेशीकरण र सुशासनका सवालहरू उठान गर्ने जसका लागि नीतिगत र कार्यान्वयन तहमा भएका खाडल पत्ता लगाउने र क्षेत्रगत सुधार प्रक्रियाका लागि फेडवासनको भूमिका स्पष्ट गर्ने उद्देश्यका साथ २ दिनको राष्ट्रिय शिखर सम्मेलन आयोजना गर्दैछ।

यो सम्मेलनले सम्बन्धित सरोकारवालालाई एकै ठाउँमा सहभागी गराई यस क्षेत्रका नीति, नियम, प्रावधान, चुनौती तथा समस्याहरूको पहिचान गरी उपभोक्ता र नीति निर्माताका बीचमा खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छताको क्षेत्रको विकासका लागि सहकार्य र सहयात्रालाई उचित वातावरण सिर्जना गर्ने छ। यसका साथै ५८ जिल्लाका २५० भन्दा बढी उपभोक्ता समितिका प्रतिनिधिहरूले आयोजनाको सुचारुपन, सुशासन, समावेशीकरण, जलवायु परिवर्तनका असरहरू आदिका बारेमा आफ्नो अनुभव तथा बन्दै गरेको ऐनका बारेमा आफ्नो अनुभव तथा भोगाइको आधारमा आफ्नो धारणा राख्नेछन्।

३. कार्यक्रमको उद्देश्य

यस कार्यक्रमको प्रमुख उद्देश्य खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छताको क्षेत्रको दिगोपनका लागि सुचारुपन, सुशासन र प्रभावकारी लैंगिक सहभागितालाई विशेष जोड दिने र फेडवासन तथा उपभोक्ता संस्थाहरूको भूमिकालाई बलियो बनाउँदै सरकारी तथा अन्य सरोकारवाला निकायलाई

खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छताको विकासमा आएका बाधा अड्चनहरूलाई नीति निर्माता, नीति कार्यान्वयन पक्ष, उपभोक्ता र दातृ निकायको संयुक्त पहलमा राष्ट्रिय लक्ष्य प्राप्तमा सहयोग गर्ने रहेको छ ।

अन्य उद्देश्यमा

- खानेपानी र सरसफाइ क्षेत्रको सुचारुपन तथा दिगोपनमा देखिएका सवालहरू र चुनौतीहरूलाई सुशासन र सामाजिक तथा लैंगिक समावेशीकरणसँग जोडेर तिनको पहिचान गरी सो समस्या समाधानका लागि सरकार तथा गैरसरकारी निकाय, खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता महासंघ नेपाल, खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता समिति तथा विकास साभेदार बीचमा छलफल गर्ने,
- खानेपानी र सरसफाइ क्षेत्रको सुचारुपन तथा दिगोपनका लागि महिलाहरूको प्रभावकारी सहभागिता र सुशासन प्रवर्द्धनका कारक तत्वहरू पहिचान गर्ने,
- महिलाहरूको प्रभावकारी सहभागितासहित खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता क्षेत्रको सुचारुपनका लागि खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता समिति र फेडवासनको क्षमता अभिवृद्धि गर्न नीति निर्माता र सम्बन्धित सरोकारवालासँग छलफल गर्ने ।

४. लक्षित सहभागी

यस कार्यक्रमको लक्षित सहभागीका रूपमा सरकारी निकायका राष्ट्रिय योजना आयोग, सहरी विकास मन्त्रालय, अर्थ मन्त्रालय, संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय, स्वास्थ्य मन्त्रालय, शिक्षा मन्त्रालय, वातावरण मन्त्रालय, महिला तथा बालबालिका मन्त्रालय, खानेपानी तथा ढल निकास विभाग, डोलिडार, शिक्षा विभाग, स्वास्थ्य विभाग, महिला विकास विभाग, संयुक्त राष्ट्रसंघीय कार्यालयका प्रतिनिधि, दातृ निकायका प्रतिनिधि, फेडवासन केन्द्रीय समितिका पदाधिकारी, फेडवासन जिल्ला शाखाका प्रतिनिधि, फेडवासन केन्द्र तथा जिल्लाका कर्मचारी, उपभोक्ता समितिका प्रतिनिधि, महिलाले नेतृत्व गरेका उपभोक्ता समितिका प्रतिनिधि, सञ्चारकर्मी तथा अन्य सम्बन्धित संघसंस्थाका प्रतिनिधिहरू रहेका छन् ।

५. कार्यक्रम सञ्चालन प्रक्रिया

उद्घाटन समारोहबाट सम्मेलनको सुरुवात हुनेछ । प्रमुख एकजना वक्ताले खानेपानी र सरसफाइ क्षेत्रको अवस्था, पहल र चुनौतीका बारेमा प्रस्तुतीकरण गर्नेछन् । त्यसपछि फेडवासनले यो सम्मेलनका बारेमा र आफ्नो हालसम्मको अवस्था, पहलका बारेमा प्रस्तुति गर्ने छ । उद्घाटन समारोहपश्चात् प्राविधिक सत्र सुरु हुनेछ । प्राविधिक सत्रको सुरुवातमा उपभोक्ता समितिका प्रतिनिधिहरूबाट सफलताका

कथाहरू प्रस्तुत हुनेछन् । यो सत्रमा मुख्यतया प्रस्तुतीकरण र त्यसमाथिको छलफलमा केन्द्रित रहने छ । कार्यपत्र प्रस्तुति तथा त्यसमा छलफलका लागि उपभोक्ता समितिका प्रतिनिधि, विकास साभेदार र सरकारी निकायका प्रतिनिधिहरूको छुट्टाछुट्टै प्यानल बनाइनेछ । हरेक प्रस्तुतिपश्चात खुला छलफल हुनेछ । कार्यक्रममा निम्न विषयमा जम्मा तीनवटा कार्यपत्र प्रस्तुत गरिनेछ :

- फेडवासनको परिचय, सरकारी नीति तथा कार्यक्रममा फेडवासनको स्थान र भूमिका, सम्मेलनको महत्व
- खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता क्षेत्रका कानुनी प्रावधान, नीति तथा प्रबन्ध र नयाँ बन्न लागेको खानेपानी ऐन, राष्ट्रिय नीति
- परियोजना तथा समग्र खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता क्षेत्रको सुचारुपन, खानेपानीको गुणस्तर र खुला दिसामुक्त क्षेत्र तथा पूर्ण सरसफाइ अभियानमा सरकार, विकास साभेदार, खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता समिति तथा उपभोक्ता संघसंस्थाको भूमिका र दायित्व
- खानेपानी तथा सरसफाइ क्षेत्रको सुचारुपना तथा दिगोपनाका लागि सुशासन, लैङ्गिक तथा सामाजिक समावेशीकरण र जलवायु परिवर्तनले पार्न सक्ने असर तथा निराकरणका उपायहरू

कार्यक्रमको अन्त्यमा दिगोपन, सुचारुपन, सुशासन, समावेशीकरण, महिलाको प्रभावकारी सहभागिता, जलवायु परिवर्तनजस्ता प्रमुख विषयमा सरकारी निकाय, विकास साभेदार र उपभोक्ता समितिका प्रतिनिधिहरूबाट आएका सवालहरूलाई प्रस्तुत गरिने छ । साथै यी विषयहरूमा फेडवासनको भूमिकाबारेमा निष्कर्ष निकाली सोही आधारमा सामूहिक घोषणापत्र जारी गरिनेछ ।

६. कार्यक्रम मिति

२०७१ चैत्र ५ र ६ गते (१९ र २० मार्च २०१५)

७. स्थान

होटल याक एण्ड यति, दरबार मार्ग, काठमाडौं

८. आयोजक

खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता महासंघ, नेपाल

९. सहकार्य

नेपाल सरकार, सहरी विकास मन्त्रालय, संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय, खानेपानी तथा ढल निकास विभाग, ग्रामीण पूर्वाधार तथा कृषि सडक विभाग, शिक्षा विभाग, फण्ड बोर्ड, युनिसेफ नेपाल, विश्व स्वास्थ्य संगठन, सेभ द चिल्ड्रेन, वाटर एड नेपाल, प्लान नेपाल, हेल्भेटास, आरभीडब्लूआरएमपी, आरडब्लूएसएसपी, सिमाभी (नेपाल वास एलाएन्स), नेपाल स्वास्थ्यका लागि पानीलगायत अन्य संस्थाहरू । ■■

सञ्चारमाध्यममा खानेपानी तथा सरसफाइ गतिविधि

'खानेपानीमा सुशासन आवश्यक'

अनुमोदन समाचार/लक्ष्मी
खानेपानी तथा सरसफाइ क्षेत्रमा सुशासनको आवश्यकतालाई उजागर गर्दै एक कार्यक्रमको आयोजना गरिएको छ।

अछाममा खानेपानी तथा सरसफाइ अभियान : सन्दर्भ दीगोपनको

दीपाकरण क्षेत्री (सन्देशपोखरी) सञ्चारकर्मिहरूको नेतृत्वमा अछाममा खानेपानी तथा सरसफाइ अभियानको सन्दर्भ दीगोपनको कार्यक्रमको आयोजना गरिएको छ।

कान्तिपुरकर्मिसहित तीन पुरस्कृत

काठमाडौँ (कास)- खानेपानी तथा सरसफाइ क्षेत्रमा योगदान पुर्याउने कान्तिपुरकर्मिसहित तीन पत्रकार मंगलबार पुरस्कृत भएका छन्।

खानेपानी तथा सरसफाइ उपमोक्त महासंघ अछामको जनहितमा जारी कार्यक्रमको अन्तर्गत खानेपानी तथा सरसफाइ क्षेत्रमा योगदान पुर्याउने कान्तिपुरकर्मिसहित तीन पत्रकार मंगलबार पुरस्कृत भएका छन्।

शुक्रवार

शुक्रबार २ पुष २०७५
Wednesday 17 December 2014

हनुवाको भरमा खुल्ला दिशामुक्त

सोलापारकः सक्ने नारायण नरविक्रमको र सक्ने विद्यालयको सञ्चारकर्मिहरूको नेतृत्वमा हनुवाको भरमा खुल्ला दिशामुक्त अभियानको आयोजना गरिएको छ।

खानेपानी तथा सरसफाइ उपमोक्त महासंघ अछामको जनहितमा जारी कार्यक्रम

- खानेपानी तथा सरसफाइ उपमोक्त महासंघ अछामको जनहितमा जारी कार्यक्रमको अन्तर्गत खानेपानी तथा सरसफाइ क्षेत्रमा योगदान पुर्याउने कान्तिपुरकर्मिसहित तीन पत्रकार मंगलबार पुरस्कृत भएका छन्।
- खानेपानी तथा सरसफाइ क्षेत्रमा योगदान पुर्याउने कान्तिपुरकर्मिसहित तीन पत्रकार मंगलबार पुरस्कृत भएका छन्।
- खानेपानी तथा सरसफाइ क्षेत्रमा योगदान पुर्याउने कान्तिपुरकर्मिसहित तीन पत्रकार मंगलबार पुरस्कृत भएका छन्।

खानेपानी लागि 'सुशासन' चाहिँ

पतंगढी, २७ कात्तिक । उपमोक्त महासंघ अछामको जनहितमा जारी कार्यक्रमको अन्तर्गत खानेपानी तथा सरसफाइ क्षेत्रमा योगदान पुर्याउने कान्तिपुरकर्मिसहित तीन पत्रकार मंगलबार पुरस्कृत भएका छन्।

अनुमोदन

अनुमोदन समाचार/लक्ष्मी
खानेपानी तथा सरसफाइ क्षेत्रमा सुशासनको आवश्यकतालाई उजागर गर्दै एक कार्यक्रमको आयोजना गरिएको छ।

खानेपानी सम्बन्धी अभिमूर्खकरण

अनुमोदन समाचार/लक्ष्मी
खानेपानी तथा सरसफाइ क्षेत्रमा सुशासनको आवश्यकतालाई उजागर गर्दै एक कार्यक्रमको आयोजना गरिएको छ।

नवीकरणीय उर्जा प्रयोग गर्ने बढे

नवीकरणीय उर्जा प्रयोग गर्ने बढे
नवीकरणीय उर्जा प्रयोग गर्ने बढे

शिक्षा दिवस मनाइयो

शिक्षा दिवस मनाइयो
शिक्षा दिवस मनाइयो

100% Serv...
NABINAV...
SLC...
शुक्रबार २ पुष २०७५